

Intâi dragostea

de ERNEST BERNEA

Omul e singur și sărac, ca un ecou fugăr printre stâncile unui munte. Omul e trist, făptură răăcită și slabă, orfan al darurilor dumnezeiești. Sărman al înțeleșului și bucuriei, poartă deschisă tuturor îngenunchierilor. Om, omule bun, pune în cușgul și fapta ta întâi dragostea.

Intâi dragostea. Nu dragostea nesăcioasă, dragostea de bo-găție, de femei, de putere, de săpănire, ci dragostea de frumusețe, de lumină, de adevăr, dragostea mângăiere, îndemn și creație. Nu dragostea care cere, care vrea pentru sine, ci dragostea care dăruie, care hrănește pe alul. Nu dragostea sufletului pusuit, ci aceea a sufletului care se revarsă fluviu.

Dragostea este cheia clipei și a veșniciei. Dragostea împășie uritul, uritul singurătății, topește răul, răul întunerecului, alungă tiparele și holarele, alungă poltrivnicile; aduce prelungind ființa nouă și nerobitoare. Dragostea naște și păgăusește rodul, transfigurează și înalță sufletul; prin ea dumnezeiasca față joacă focul luminilor de ape în lumea auzurilor noastre.

Acolo unde nu e dragoste, săpănește întunerecul și uritul, acolo unde nu e dragoste înfloresc trifia, pisma, nedreptatea și toate chipurile prostiei omenești. Omul care nu iubește, nu înțelege nimic din lumea lucrurilor văzute și ascunse. Graiul minunilor îl este cu desăvârșire închis. Acolo unde nu este dragoste, nu este nici cunoștință adăncă.

Este în firea omului să învingă prin dragoste. Dumnezeu intrupat ne-a desvăluit lumea nouă, adevărul, viața și puterea prin dragoste. Omul este om prin puterea dragostei sale. Să iubești un copac, o floare, un copil, o femeie, să iubești pământul aspru și cerul bolit albastru, să iubești totul, chipuri și sensuri, totul: joc, cântec, lumină, jocul și armonia cosmică, să iubești în deosebi omul, fratele tău, bun sau ticălos, tare sau slab, să-l iubești pe Dumnezeu cu puterile tale însușite pentru ființa ta legată de păcat. Cine nu iubește, nu are simțuri; toate ferestrele, dela firicelul de iarbă la steaua ce clipește liniștea depăririlor i se închid. Grăunțele de bine și trumos ca-l purtăm în inima noastră, îl desvăluie și-l crește dragostea.

Intâi dragostea, dragostea care înflorescă ciresul, care crește copilul, care satură flămândul, care mângăie răstignitul, dragostea lui Dumnezeu pentru creația sa.

Așa vine pacea, pacea adevărată, pacea raiului și a vieții veșnice. Pământul e ușor sub pasul tău, ușor ca sborul gândurilor pure, omule, lumina crește și înfloresc pe buzele, pe ochii, pe cerul minunilor puse acolo de degetul lui Dumnezeu. Când ai pornit să fii om, să știi că dragostea e cea dintâi virtute, ea este semnul desrobirii. Cântecul tău se îneca fără dragoste și mâna ta băibăe. Caută sămburele vieții. E în tine!

Vaslui — Iulie 1939.

Trupul Căpitanului

de COSTIN I. MURGESCU

„Sărbătorile legionare, oricât de strălucite ar fi ele — spune Comandantul Mișcării Legionare, Horia Sima — vor fi întotdeauna încă umbrite de tristețea mormintelor legionare”. Pe aceeași linie, oricât s’ar îndârji gândurile noastre numai într-o oțelire a faptei noastre, oricât ochii ar sta mereu gata să străpungă viitorul, sufletul nostru se va întoarce mereu în urmă să vegheze lângă mormintele celor care au fost cei mai buni dintre camarazii noștri.

Mormintele care le adăpostesc trupurile tinere și viguroase învăluite în țărâna umedă, mormintele depe întreg întinsul țării. Fiecare județ, fiecare oraș cu mormintele lui — cu sfinții lui! Ce lecție înălțătoare, ce mustrare pentru fiecare greșală a noastră, ce îndreptar de viață și credință legionară — care să asigure desăvârșirea biruinței Mișcării.

Lângă mormintele celor dragi, omenirea a găsit totdeauna liniștea sufletesească, fărâ pentru a trece prin turturile vieții. Pentru că mormântul este locul de înfălire cu cei plecați dincolo, este sinteza sonantă din „locul de odihnă și de verdeață” din raiul care-i adăpostește. Aceasta va fi și pentru noi, orice mormânt al vremii camarad ucis: imaginea Impăratului Cerului, în care trăește fericit de a fi mers pe drumul credințelor lui, de a fi fost capabil să moară pentru Legiune. Și faptul acesta, conștiința seninătății cu care el și-a sacrificat viața — va fi pedeapsa cumplită a inoștelor noastre, a ezitărilor noastre, a rămășițelor de mișelie care-și mai află loc în noi.

Pentru că ei au putut muri și noi nu.

Nu mai e mormânt nu vom găsi. Pașii noștri vor colinda zadarnic toate plaiurile țării, vor trudi zadarnic pe toate drumurile în sânge pentru a găsi mormântul cel căutat. Nu vom afla niciodată clipa în care să ne purificăm îngenunchind lângă trupul chinuit și sfărtecat al lui Corneliu Codreanu.

Căpitanul nostru! Trupul lui a fost ucis, dar nu ne-a rămas. S’a mistuit pe tot întinsul pământului românesc, purtat de vânturi; s’a mistuit pe jinia marilor Căpitani ai Neamului. Căci unde este oare trupul lui Mihai, al lui Horia sau al lui Tudor? Unde este trupul răzvrătului Ioan Voevod cel Cumpil?

Este un făcut ca Neamul acesta să-și găsească totdeauna mișelii care să-i trădeze și să-i ucidă Căpitanii, iar când Neamul li recunoaște în sfârșit să nu le mai găsească nici măcar urma pământului lor treceți. Dar, poate este un ultim gest de viață din partea lor!

Mormântul este sfârșitul, mormântul te duce la trecut, la cele împlinite. Mormântul este odihnă. Și ei nu au, nu pot să aibe parte de odihnă.

Trupurile lor, trupul Căpitanului? Dar ele sfîșiesc pretutindeni pământul românesc, așa cum sufletul și duhul lor plutește pretutindeni peste Cerul românesc — conducându-ne destinul.

Căci nu poate fi o simplă întâmplare faptul că cele mai vii figuri ale istoriei noastre, cele mai dinamice apariții din viața românească — să nu se poată odihni într’un mormânt. Nu este întâmplare refuzul acelor care dețin cheia întregii noastre evoluții și a tuturor afirmărilor românești — de a accepta repaosul mormintelor.

Este mai curând mărturia voinței lor de a fi mereu prezenți în viața românească, mereu vii, în fruntea oștirilor.

Căpitanul s’a înfrățit cu Horia, cu Mihai și cu Tudor, Adică, n’a murit. Trăește. Gândul lui conduce Mișcarea Legionară către biruință, sufletul lui conduce Neamul Românesc către realizarea destinului său imperial.

Căci nu este numai un ritual, răspunsul nostru: Prezent, când se face apelul primului legionar al României; așa cum nu este o tradiție salutului nostru, care mărturisese permanentă trăire a Că-

(Urmare în pag. 3-a)

OCTAVIAN SMIGELSCHI

Studiu pentru strană

Literatura viitorului

de LUCA DUMITRESCU

În toate ramurile de activitate ale statului, se însinuiază sub ochii noștri, spiritul regenerativ al legiunii. Instituțiile publice și private, întreprinderile de tot soiul și chiar persoanele morale, se resimt de această primăvară viguroasă, care pornește tocmai de jos, de acolo unde rădăcinile neamului se înfrățesc cu pământul. Depozitele milenare de forță acumulată din contactul acesta credincios nației cu elementele naturii, sunt acum în plină, imensă, activitate. Se construiesc poduri și șosele, se captează ape, se sparg pășuni și țarine virgine, pentru a se pune — cu viteza cerului de împrăjurări, dar și cu temeinicia care caracterizează munca legiunii — toate posibilitățile de viață ale țării, în valoare.

Curățenia și sensul național a curcit, până și presa. Nu vorbesc — bine înțeles — de ziarle care-și fac o profesie din a fi întotdeauna cu guvernul, ci de presa aceea serioasă, care ori a suferit alături de mișcare toate rigorile destinului ei, ori s’a menținut tot timpul pe linia unei ținute morale constante. Așteptăm acum, cu legitimită nerăbdare, ca din frământarea aceasta a spiritului nostru cu glia bătrână să apară și literatura viitorului.

Ca fenomen social, importanța literaturii este capitală. Nici în realizările economico-sociale, nici în cele politice, victoria unei revoluții spirituale, nu apare atât de împede ca în literatură și artă. Aplicarea în celelalte domenii de viață ale statului, a unui fel ncu de-a înțelege lumea, poate fi posibilă cu ușurință, fără ca acest lucru să însemne, o cucerire veritabilă. Preferința particulară — dealtfel — pe care o au instituțiile pentru maimuțareala și artificializare, este îndeobște cunoscută. Ele nu sunt fenomene de cultură, ci numai expresii neutre; adică semne de civilizație. Exemplul cel mai demonstrativ de astfel de maimuțareală culturală, îl avem din nefericire în istoria noastră cea mai recentă. Absența fenomenului de cultură, corespondent instituțiilor este caracteristica statelor minore. Și un astfel de stat se pare că am fost noi până mai zilele trecute.

În artă și în literatură deci, își va da măsura revoluția legionară.

Cotropită de judaism, literatura noastră, orientată spre sensul mediocru al internaționalismului, abia s’a târit pe fâgașul istoriei, până în zilele noastre. Apariția celor câțiva mari poeți este semnificativă, pen-

trucă nici unul din ei nu reprezintă punctul de vedere al istoriei viitorului. Ba, am putea spune chiar, că sunt creații de spiritul de reacție și de aceea apar ca niște trunchiuri de copaci înfipte deacurmeziș albiilor torontului.

Biruința legionară, înseamnă așadar pentru literatură, victoria spiritului de reacție din care s’au născut, un Eminescu, un Creangă ori un Carageale. Și, mai înseamnă și intrarea literaturii noastre în mediul ei natural. Ridicarea ei până la gradul universalității, împiedicată cu toate mijloacele de corupție și propăgandă până astăzi, numai mediul acesta specific, e capabil s’o opereze. Eliminarea evreilor din presă, unde făceau oficiu de normalizatori, înseamnă și eliminarea lor — prin forța lucrurilor — din literatură, unde n’o să mai poată rezista, fără sprijinul mafiei critice pe care-o aveau în mână.

Dar, dacă biruința legionară înseamnă degajarea literaturii de lesutul judaic și intrarea ei în mediul său natural, literatura viitorului va însemna confirmarea fără risc de greșală a eficacității revoluției legionare, în toate ramurile de viață ale statului.

Glose despre arta modernă

de ION FRUNZETTI

Unde sfârșește arta tradiționalistă și unde începe cea modernă e greu de spus, dacă se ia drept criteriu de clasificare criteriul tehnic; (cu toate că pentru majoritatea celor ce în-criminează arta modernă, faptul de a se sluji de o tehnică neobișnuită e mai de condamnata decât orice). Greu, pentru că din punctul de vedere pur estetic — formal adică, al expresiei artistice, deci al tehnicei, — nici o inovație nu e pe de-a-ntregul înovație.

Dacă ne gândim că divizionismul chromatic excesiv la care se dedau impresionistii francezi — un Sisley, un Pissarro de pildă — a fost precocizat și uzitat chiar de cumintele pictor al platelor scene domestice, bătrânul Chardin, încă din secolul XVIII, fără ca asta să-l supună oprobriului public câtuș de puțin, — sau dacă încercăm să apropiem vestita „tehnică abreviată” a tușei pensulei lui Velasquez, de maniera socotită pe timpul său „revoluționară”, a lui Domier (pictorul, nu desenatorul), — dacă iarăși evocăm personajele „trapus” și monstruos diforme, crescute în vrejurile florei gotice medievale, pentru a le compara mental cu figurile expresionistului Barlach, — dacă în fine izbutim a găsi noi înșine, singuri, atâtea și atâtea alte exemple în spiritul acestora, care să ne arate similitudini ciudate, anticipări inexplicabile, moduri stilistice aflate cu veacuri înainte de a deveni „moderne”, nu ni se mai poate părea neînte-meniată afirmația că nici o inovație tehnică nu e de tot înovație. Căzul curios al unui tablou de Franz von Defregger considerat mult timp de specialiști drept un Botticelli autentic, e cea mai bună ilustrare a afirmației că „maniera” nu e concludentă pentru localizarea în timp ale operelor de artă. Cu atât mai puțin, pentru diviziuni tipologice. Artă nu e modernă prin întrebuișirea unei tehnici moderne. Nimic mai tradiționalist în spirit decât cubismul lui Marcel Gromaire, ca să vorbim de un artist strict contemporan. Nu faptul de a a-

dopta schematismul expresionist sau utilizarea geometrică a cubiștilor, ca mod de expresie al unor stări de conștiință face din operele de artă, opere reprezentative pentru omul modern, ci spiritul care și cere expresie în ele, le conferă calitatea aceasta, stările de suflet în sine.

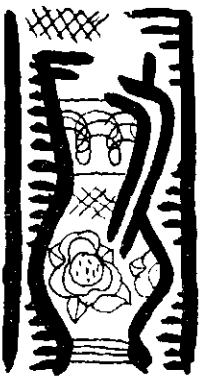
Distingeam în altă parte, cândea, între intenția figurativă a picturii, aceea de a surprinde adică și de a reprezenta plastic, aspecte cât mai exacte din natură, forme, atitudini, etc., și intenția semnificativă a acestei arte; aceea de a transmite un conținut sufletesc.

Problemele cromatice, problemele desenului, problemele tehnice, într’un cuvânt, același adică a căror soluție trebuie să ofere posibilitatea de a figura, de a reprezenta, de a reda, cât mai bine, obiectul, sunt pentru pictură același lucru cu problema metodei în filosofie; căutări ale unui mijloc. Mijloacele de care se serveste artistul, instrumentele lui, nu sunt semnificative pentru dănușul, deși nimeni nu poate contesta că ele ocupă, ca orice muncă în vederea alcătuirii unui limbaj personal de transmisie, o parte importantă din activitatea artistului.

Să nu ne rătăcim însă în considerații generale. Un limbaj, da! Însă nu limbajul, ci semnificația lui, leagă un artist de o epocă. Nu e oare François Villon mai modern, cu tot arhaismul limbajului său, decât oricare dintre Lamartini, Romanismului, sau chiar decât Samain-ii Simbolismului, oricât de rafinat le-ar fi expresia? Spiritul lui Villon e modern. Prin ceea ce-l apropie de sensibilitatea modernilor față de moarte, de atitudinilor lor de tragică duplicitate; prin ironia autoflagelantă a alterității seriozității cu gluma, a gravității meditative cu sfîșchiul satirei. Villon e mai aproape spiritual de Baudelaire cu toate că-i despart cinci veacuri, decât de un Charles D’Orléans, contemporanul său. Însă problema afinităților electice e cu mult mai complexă... Pe scurt, există un anumit spirit modern, care face ca o operă de artă, indiferent de timp și de tehnică, să fie modernă.

Cineva definea spiritul modern ca pe o îndelungă, obstinată încercare de a se obșnuai cu realitatea răului, cu caracterul lui de normalitate. A considera firesc să existe răul, cu toate că binele e valoarea dorită din toți ranuchii ființei sale morale, e caracteristica omului modern. Îngelat atâtea veacuri în șir cu mirul spiritelor al unor voluptăți viernice, legănat secole la rând cu gâul că „Dumnezeu nu poate permite răul, pentru că astfel ar permite neantul”, sau că „răul e un accident, o neatenție a providenței”, sau în fine că „răul e o contrapondere a binelui care-l face pe acesta din urmă mai prețios”, omul, — Omul izgonit cândva din Paradis de neînduplețarea cerului ce, atotștiutor fiind, i-a sădit puțința de a greși numai pentru că astfel și-ar fi creat un concurent (cum asta ar fi rezumatul teodiceei medievale occamione, de pildă), OMUL, în fine, însul singur, (și pe veci), a avut până în cele din urmă puterea să se privească fără să se mintă, să-și vorbească fără să se înșele. Realitatea răului, prezența lui în lumea era de mult observată. Considerată însă ca secundară, provizorie și neesențială, prezența răului în lume era suportabilă. Anestezicul unei credințe în efemeritatea lui, îl făcea așa. Odată sfârșită iluzia, prezența răului devine obsesie pentru om. Ceea ce înseamnă pentru existența indi-

(Urmare în pag. 2-a)

CRONICA LITERARĂ

Opera lui Kant tradusă în românește de Profesorul Traian Brăileanu

De curând, a apărut în traducerea românească a d-lui prof. Traian Brăileanu, „Critica puterii de judecare” de Immanuel Kant. Impreună cu „Critica rațiunii pure” publicată în românește de același traducător în 1930, cartea de față cuprinde ceea ce este esențial în gândirea filosofului german. Avem convingerea că traducerea operelor lui Kant va îndeplini în filosofia noastră tânără, o funcție cu mult mai importantă decât se bănuiește. Vă fi cu puțință de acum, spre a spune astfel, un control sau un punct de plecare riguros, în tot ceea ce se scrie la noi, cu intenția de a funda cultura sau morala, pe principii de teorie a cunoașterii. Controlul de care pomănim, îl înțelegem nu în sensul îngust al verificării după sursa „kantiană” ci, (pentru ce n'am mărturisit-o?) în sensul mai nobil al apărării independenței noastre de gândire. Emițând ideea unei apărări a gândirii românești împotriva oricărei alte gândiri, fie și kantiană, riscăm, firește, să producem un zămbet de nedumerire. Cerem totuși bună voință lectorului de a urmări preocupările noastre asupra acestei probleme, desvôlțate în lucrări mai largi într'altfel decât în spațiul neînsemnat al cronicii săptămânale.

Ne mulțumim deocamdată să semnalăm importanța traducerilor d-lui prof. Traian Brăileanu, sub acest aspect al unui îndreptar ce ar fi la îndemână împotriva rătăcirii ivite în numele teoriei cunoașterii din filozofia modernă. Considerând intr'adevăr, pe Kant, în ceea ce este, în esența ei, filosofie critică, adică al acelei filosofii care a înlocuit cunoașterea cu teoria cunoașterii, va trebui de câte ori ni se vorbește despre teoria cunoașterii, să ne amintim și caracterul negativ al filosofiei moderne. S'a spus și se repetă fără nici o jenă, că începând de la Kant, noi știm ceace nu știm, și din această mărturisire a „neștiinței” s'a făcut un merit de cugetare, intrucât prin „cugetare” înțelegem conștiința lucidă. „Neștiința” s'a transformat apoi în „tragism”; în „desperare”, în numeroase aspecte existențiale ale „necunoașterii”, ca și când simpla lor constatare ar impodobi ființa umană. Spre a indica în mod cu totul sumar poziția noastră, vom spune că în nici un caz necunoașterea nu poate fi considerată ca o onoare a inteligenței, și că a vorbi de adâncimea unei conștiințe „tragice” sau „desperate” ca de un blazon, este ca și când ai exalta „meritele” unui pictor care nu cunoaște „substanța” unui peisaj pe care ambiționează să-l zugrăvească.

Rațiunea comparației noastre este de a arăta că nici un artist nu pictează un gol, să zicem lipsa de vegetație de pe un teren nisipos, sau pădurea dispărută dintre două masive muntoase prin eroziunea îndelungată a apelor. Asupra unui asemenea subiect, pictorul, fără îndoielă, e liber să-și exercite talentul, dar întrebarea este cine se va găsi să-l elogieze, în chip deosebit pentru „nepuțință” sa de a exprima prin sensuri pozitive lipsa sau golul din natură?

Or, acesta pare a fi cazul cu teoria cunoașterii din filozofia modernă, în care, la un moment dat, s'a constatat că plinătatea dogmatică a conștiinței s'a supus unui proces lent de eroziune, săpându-se o prăpastie între masaivul minții întrebătoare deoparte și al naturii mute de altă parte. S'a constatat cu alte cuvinte că lipsește ceea ce în filozofia platoniciană era știința (epistemă) rămânând în loc conceptul gol de știință ca teorie a puinței sau a nepuținței de „a ști”. Lămurim ceace s'a întâmplat în procesul de eroziune a plinătății dogmatice, atrăgând atenția asupra faptului că epistemă era o cunoaștere de natură metafizică pe care filosoful trebuia s'o stăpânească dinainte, prin mijloace ce-l priveau, rămânând ca numai după intrarea în posesie a viziunii sale să caute metoda de a comunica intuiția metafizică. Această metodă putea fi socotită pe drept cuvânt indiferentă, ea fiind aleasă, dintre multe altele, spre a comunica știința, în actual alegerii intrând considerente practice, cum înțelegem la Socrate, cauza morală. Ori cum, metafizicianul avea totdeauna mai mult de spus decât spunea, și metoda adoptată respecta și un criteriu prohibitiv sau defensiv. Situația ciudată a filosofiei moderne este punctul său de plecare tocmai contrar, de la metodă, la știință, inversându-se adică raportul dintre instrumentul de transmitere și lucrul transmis, primul precedând pe al doilea, așa cum un vas de flori, „fără” flori, ar preceda în natură, florile ineseși. Rezultatul acestei neobișnute schimbări de funcții, este, în filozofia modernă, faptul că pornește pe calea cercetării oricome, fără a justifica inițială sa printr'o cunoaștere în prealabil, ci numai prin adoptarea unei metode teoretice de cunoaștere. Evident, efectul va fi ci ciudat, pentru că folosirea goală a unei

metode nu duce la nici o cucerire, ci ea este numai un joc steril pervertitor. Autorul unii astfel de exerciții nu-și dă seama că nici nu are dreptul de a utiliza o metodă, înainte de a fi în stăpânirea unui adevăr metafizic pentru care metoda nu este decât mijlocul de transmitere. Rezultă din nerespectarea regulii acestuia adânc filosofică, efectul dublu al compromiterii și a metodei, — cauza morală, de pildă, a lui Socrate, — și a cunoașterii, aruncând filozofia ca disciplină, deci ca drum al pregătirii și al salvării sau ca întemeiere a unui manism, într'o ruină din care cu greu pot ieși cei amăgiți de prestigiul modernismului.

Vinovat de această stare de lucruri, (de o deosebită gravitate, după părerea noastră, dat fiind impasul în care ar cădea gândirea românească), firește că nu este Kant, care a avut grijă să așeze la temelie cultura acelor scheme descoperite de puterea de judecare, ce sunt cunoașterii ce precedează orice metodă demonstrativă, puțința ei de transmitere fiind de natura libertății. Controlul despre care afirmăm că ni l-ar înlocui operele lui Kant dăruite limbii românești de către d. profesor Traian Brăileanu, devine limpede dacă admitem că intuiția transcendentă sau ideile transcendentale se apropie mai mult decât bănuim de știința soacritică; perspectivă în care și rigorismul moral kantian ar deveni mai clar și mai uman dacă i-am înțelegem fuga sa de înclinațiunii (plăcere-neplăcere) ca o fugă platoniciană de aisthesis. În orice caz, primejdia pe care o vedem noi în moștenirea modernă a criticismului ni se pare a fi ascunsă chiar în misteriosul rigorism moral ce se desparte în îndărjire de afecte. Cum întemeiem o axiologie, ne întrebăm, dacă ni se refuză criteriul subiectiv al plăcerii și neplăcerii, și când ni se afirmă că nu este cu puțință nici o demonstrație spre a ajunge la universalitatea valorilor? O astfel de întrebare iese tentația de a accepta exact ceea ce Kant a respins ca metodă. Refuzând „plăcerea” ca metodă spre a demonstra universalitatea judecăților de valoare, — filozoful a deschis drumul pervertirii gândirii, care recurge tocmai la folosirea metodelor de genul „plăcere și neplăcere” („desperare”, „elan”, etc.) în întuirea transcendentă a

valorilor. S'a produs prinurmare, ceea ce am remarcat mai sus, — inversarea funcțională, — metoda începând a activa înaintea cunoașterii metafizice. Așa s'a ajuns ca psihologismul obscur și steric să fie luat drept intuiție metafizică, — trăgând spre degradare, odată cu diverse conținuturi inferioare ale sensibilității, și celalalte valori ca „binele”, „frumosul”, „justiția”, etc. În fond este vorba despre ordinea creatoare de cultură a spiritului, și gravitatea pervertirii de care vorbim constă tocmai în sterilitatea la care duce. În spațiul scurt al cronicii de față, ne mulțumim a opune criticismului, surprins în afară de plinătatea dogmatică, două principii înrudite și menite să facă iarăș legătura între „conștiința lucidă” și „natura indiferentă”. Ne referim la un sens al „plăcerii” care poate fi luat drept criteriu al universalității valorilor și la o anumită causalitate, pe care o numim productivă. Sunt realități proprii spiritului românesc, lucru ce rămâne să-l cercetăm, precum am spus în alte lucrări „Plăcerea” de care vorbim acum, și pe care o socotim de natură

metafizică, poate fi un foarte puternic simțământ al interioarității. Deasemeni „cauza productivă” este o intuiție profundă de perpetua naștere ce pare s'o aibă la bază umanismul românesc.

Ar urma să arătăm că natura ca fundal de tipare eterne, este concepută de popor nu sub schema causalității mecanice, ci după scopul causalității productive cauză și efectul fiind legate printr'un raport de tată și fiu, de sămânță și floare, — mișcarea având în această perspectivă un sens tropologic, de întoarcere și înaintare ca răspuns la chemările fecundității și ale rodirii. Putem deasemeni concepe un dinamism al spiritului după aceste norme ale unei purcederi, ale unei procesiuni de la producător la produs, cauza purcederii fiind totdeauna un plus al rodirii care cere o nouă casă pentru viața sa, în felul în care o sămânță cere un nou pământ spre a germina. Se deschide prin urmare o perspectivă lăuntrică a spiritului ca izvor de viață perpetuu, ce poate fi gândit dinamic, numai după principiul causalității productive, și cu condiția ca viziunea să rămâie interioară.

Cât pentru legătura dintre natură și conștiință în căutarea de scopuri morale, vom spune că ea se face prin simpla întoarcere spre aceea icoană lăuntrică a cauzei productive, care, în cazul ortodoxiei noastre poate fi chipul divin, spre cucerirea căruia ni se cere o tehnică morală. Și când vorbim acum de o tehnică sau o metodă de cucerire, nu vrem să spunem că pornim înarmați spre necunoscut, de unde ne-am putea întoarce învingători sau învinși, ci că ea noastră este de la cunoaștere la metodă, deoarece causalitatea productive, este o intuiție metafizică, o plinătate dogmatică, spre a spune astfel, și ea definește ontologic prin bucuria de care am pomănit mai sus, și pe care o considerăm intuiție transcendentă și nu înclinațiune. O îndrumare a gândirii spre un astfel de „orizont metafizic”, ni se pare a fi de o deosebită importanță pentru fundarea unei filosofii și a unei culturi în cadrul națiunii legionare. Problema culturii României legionare credem că ne cere în primul rând un nou înțeles al cunoașterii și o nouă teorie a stilului, după care stil să nu

fie decât un mod de funcționare a substanței. Cultura legionară o concepem substanțialist, — omul interior mișcă după causalitatea productivă, — (cuib, familie, — legământ, prezentă, înviere, — neamul mântuitor, — națiune eternă) iar puterea țării, deocamdată poate să nu fie de tip monumental, ex-bitiv, ci numai de tipul moral, tropologic. Pentru că dacă la considerentul că suntem față de unii vecini, un popor puțin numeros, și deci ne aflăm în primejdia cotropirii numerice, — am răsunde și după trecerea timpului vom fi mulți și tari (peste 50 de ani, cincizeci milioane), în ce privește cultura nu este nevoie să invocăm timpul, — despie care nu știm niciodată precis ce aduce. Operele unei culturi de valoare universală le putem realiza acum, și imediat, ca pe o problemă a țării legionare tot atât de urgentă ca și înmulțirea populației. Dacă însă înmulțirea populației ridică probleme de igienă, alimentație, sănătate a rasei, etc., — problema culturală cere rezolvarea problemei tot importante, a situației materiale a scriitorului român, a modulului cum își câștigă existența și a prețului pe care i-o acordă societatea.

CONSTANTIN FANTANERU

Glose despre arta modernă

(Urmare din pag. 1-a)

vidului, experiența răului, nu se poate simți pregnant decât generalizat: dacă fiecare individ l-ar încerca lucid, sinucidera ar deveni lege firească. Nu e nici o mirare deci, dacă toate activitățile omului modern se resimt de obsesia răului.

Din adâncuri de ev-mediu începând, înșii (și dăm acest nume numai oamenilor depășiți, capabili adică de luciditate, sensibili și activi. Sensul e kirkegaardian de altfel). Înșii fac să se recunoască, în toate manifestările lor, gândul suferent al realității răului.

Reacțiunea păgână din Renaștere nu e altceva decât o încercare de a uita că răul există, ancorând în eșemerul voluptăților truștești, în plinitudinea vitalității amăninate de viziunea destructivă a Răului, (moarte, mizerie, boală, bătrânețe, păcat, osândă, singurătate... Barocul, bagatelizând sensurile grave ale existenței și mascând sub aparențe teatrale substraturile umile, e tentativa paroxizică de a ascunde, prin înflorituri formale și

gesturi de suprafață, conștiința căderii omului. De pe atunci desparerea predestinării propovăduite de Reformă amintea perpetuu Insulii, osândă sa. Sângeroasa repressiune contra Hughenoșilor în noaptea Sfântului Bartolomeu, e în fond, supremul efort de a înălțura cobitoarea obsesiei a acestei doctrine ce introna peste tot viziunea fatalității Răului. Carne ar crude mijloace să se apere, atunci când luciditatea distrugeătoare de conjorturi sufletești o amenință! Romanticismul — mișcare prin excelență nordică, protestantă, — sub toate formele sale, nu e decât un produs al conștiinței Păcatului, Injustiției, Răului. Și din Romanticism, oricât s'ar părea, încă n'am ieșit de tot. Moștenirea lui e prea vastă ca s'o putem îngropa cu una cu două. Problema „uridului” în artă nu e decât corolă, pe plan estetic, al problemei morale revelate de filozofia creștină.

Dar câte nu se pot spune aici! Câte funcții ale „uridului” nu se pot distinge! Uritul

naturalist — alt nume al adevărului brut, necontrafăcut, nelucrat artistic, neartificializat adică, — ce deosebit e de uritul universalului echivalent cu neechilibratului, informal, desorganizat. Sau de uritul simbolist: retoricul. Că problema nu e una de expresie, se poate vedea din exemplul lui Baudelaire: parnasianul concepției tehnice, poate căuta totuși uritul decrepitudinii morale ca temă a perfectelor sale cadente! E o problemă de intuiție, de sigur. Și în măsura în care un artist mărturisește, prin orice tehnică, viziunea Non-valorii, a valorii corupte, a Păcatului fie el moral, estetic sau logic, artistul respectiv e un artist modern. Intenția adâncă, intenția semnificativă a artei trebuie luată în considerație așa dar, și ea e singurul criteriu de clasificare. Tipologic desigur, nu istoric.

Lată însă că problema prezintă un aspect și mai interesant, pe măsură ce materialul cercetat devine mai din lumea actuală.

Deformările expresiei, toate „torche-ful”-urile artei moderne, seria „-ism”-elor care-au făcut furori de 30 de ani încoace și care cad azi în desuetudine, sub presiunea etice omului nou al totalitarismului, au din perspectiva aprofundată decât acela pe care tind

ceasta etică, un sens mai profund decât cel ce nu văd în ele decât capricii gratuite ale rafinamentului blazajilor și snobismului sec. Ele reprezintă pentru noi, adaptarea tehnice, expresiei adică, la funcțiunea nouă a artei de a familiariza pe îns cu prezența Păcatului, a Non-valorii; de a-l face adică să creadă în caracterul necesar al existenței Răului, în imposibilitatea de a imagina o lume dispensată de timbrul lui specific, în fatalitatea poziției lui, în firesca lui tendință de a îmbiba toată suprafața lumii spirituale și fizice.

Muzica lui Paul Dukas, Stravinski și Honegger așa se interpretează. Așa își află rost pictura lui Picasso, Braque, Dujresne, de Chirico, Mac Chaqall, etc. Așa, literatura lui D. H. Lawrence, așa, întreaga mișcare futuristă („fuciamo corragiosamente il brutto nella letteratura”), așa parțial, suprarealismul și dadaismul.

Intr'un cuvânt, tot ce nu-și poate afla la temelie concepția organică a unui om-demiurg, caracteristică vremurilor actuale pe care le pregătește epoca vastă, largul ciclu istoric început în Evul-Mediu și încheiat sub bombardamente și huruit de avioane, a începutul războiului celor două lumi.

ION FRUNZETTI

IN AȘTEPTARE...

De peste mări și țări, din dealuri și câmpii,
Te așteptăm Regină ne'ntârziat să vii,
Să ștergi a noastre lacrimi ce curg ca din isbor
De-atât amar de vreme și tot de-atâtă dor;
S'alini durerea noastră s'ne mângâie ne'ncetat
Cum mama îl alină pe fii-i adorat.
Pământul nostru sfânt ce ani a fost udat
Cu lacrimi de iubire, cu sânge mult vărsat.
Te chiamă s'Te susție, Te chiamă s'Te hrănească
Cu o iubire mare, iubire părintească.
Cu brațele deschise, cu inima vibrând,
Te-așteaptă al Tău Fiu, Te-așteaptă surzând
Și caută la Tine iubirea cea mai mare
Ce poate să existe sub al luminii soare.
Iubirea cea de mamă, în veci neprețuită,
Cât timp va fi pământul, cât viața hărăzită.
Te așteptăm Regină, ne'ntârziat să vii,
De peste mări și țări, din dealuri și câmpii.
Ioan C. Stănescu

PLÂNGE CERUL...

Ascultă
Cum plânge cerul!
Cum se 'ndoie, materia indurerată,
De plânsul celui care geme, sus...
In svonul ropotelor străni,
Nu simți eternitatea mată,
Eternul,
Chinuticarea umedă melancolie?
Ascultă
Cum plânge cerul!
Monștrii negrii se strivesc.

PLOUA...

S'aprină făclii de-o clipă pe boltă;
In ele e gândirea lui: un fulger!
Și trăsnet pare-a fi cuvântul;
Iar norii sunt al lacrimilor uger...
In sborul lor isbesc pământul,
Incerneit de-a cerului revoltă...
Ascultă
Svonul picăturilor de ploaie...
Nu recunoști in el durerea,
Nu recunoști in el misterul
Ce par in plâns ce s'ntretae
Și vin din nepătruns?
Aruncă-ți sufletul și umple
Imensul gol,
Cu murmurul sublim al ploii
Apoi ascultă:
Plânge cerul...

Afară plouă...
Picuri reci izbesc in ramuri,
Sau se sparg de caldarimul străzii.
Prin pomi se sbate frunza,
Și plâng prin case geamuri.
In mijlocul ogrăzii,
Bătrânul nuc sub care ne povestea bunicul,
Stă trist și-ascunde parcă
Desnădejdea și... nimicul.
Pe străzi murdare,
Umede de ploaie,
Cernite cu drapele de noroi,

L. Bălțeanu

FLUIDUL CONVOIULUI,
Fluid al totului uman,
Pășește mut, prin păcla deasă
Intr'o continuă mișcare...
Un furnicar de măști greoaie
Rânite de lumina mată,
A umedelor felinare...
Și mă cuprînd un strănu gând:
Să se afară 'n ploaie!
Să mă scuip cerul!
Să mă nece tîna
Că e creat pe 'ntăiul om!
Să plîng pe al creațiunii dom,
Nimenicita...
Și 'n sufletul meu trist s'aprinde
Scănteia jertfei tuturora...
Afară plouă...
E târziu.
Un orologiu bate ora
Deuă...
Și dangătul prelung al lui
Pare blestemul nimănu,
Cruțificat, pustiu...

ELEGIE BASARABENĂ

Meleagul își ascunde peștile de reac
Și vechile hrisoave'n domnească-iscăltură
In negura de hămă, căci șesurile tale
Și și-au spumtat otravă fontănilor la gură.
Cu inimă drse macii se ofilesc pe lat

RAVAȘ

Bădie, dorul să-l învingem nu e modru!
Am rădăci căutându-te'n zadar,
Te-am făcăt la margini de hotar
Ș'am genușchiat in plîns, la cruci de codru...
Am stat târziu cu inima la sfat
Ș'am ascultat in sări voroava ierbi,
Am sărutat tăcerea'n rând cu cerbi,
Cu tain de fluer drag te-am așteptat!...

Pe unde rădăcești mereu, bădie? ...
— O, inimile ni se rup, se rup:
Stejarii clopotesc minuni in trup
Și tu tot bați cărări de bejenie! ...
Dragoș Vlcol

DEȘTEAPTĂ-TE ROMÂN!

Biet Român! pleacăși la caste, hotărît să-ți
aperi țara
Și dușmanii dimlănușri și de-afar' te rod ca
fiara...
Ți-ai lăsat acas' soția și copiii și avutul
Ș'ai pornit cu arma 'n mână să'nărăiești
moșiei scutul!
Dar scripat de grea durere, stai și plîngi cu
plîns neghib
Că moșia ții-ai furat-o și ai ajuns să fii iar
rob!
Ești trădat de însăși frații ce pretind că te
conduc;
Nu mai sta și-ți plînge soarta, relați viața
de haiduc!
Au lăsat streinătății tot avutul vieții tale,
Tu suspini, că meriți mila, iar familia ta...
jale!...
Te deșteaptă! nu mai plînge, ștergeți lacrima
durerii,
Hotărît, pronește singur, sparge ruclele
tăcerii! ...
Să sfarmi in cale totul, să sugrumi toți
trădătorii,
De-ai să mori, și-e sfântă moartea, că dea-
supra 's negrii norii...
Iți alege! sau porți jugul, sau pornești ca
viețlia
Ca să scapi din mâini barbare și mormântul
și moșia! ...
De-ți convine să duci jugul, du-l, prin secolii
grei de fer
Că ești laș și lașitatea nu-i primită sus in
cer! ...
H. V. Ploscaru

Coreșpondența noastră

Mărgăritărele

de ELENA-RADULESCU POGONEANU

În acest ciclu, poetul a adunat, curând după retragerea sa din viața politică, poeziile ce compuseseră între anii 1852-1862, la care a adăugat trei din anul 1848, care nu putuseră fi publicate mai înainte.

Cuprinsul Mărgăritărelor, în marea lor varietate, reflectează felurimea împrejurărilor sub care a trăit poetul în acei ani și a sentimentelor ce acestea au deșteptat în sufletul său.

Cu tot numele lor gingaș, „Mărgăritărele”, corespunzând epocii de maturitate și de viață activă a lui Alexandri, cuprind unele din cele mai energice și mai bărbătești poezii ale sale.

Ciclu se deschide cu un cântec revoluționar, sunând ca o „Marseillaise” a noastră, Deșteptarea României; mai departe cuprinde Hora Unirei, care a fost și ea o armă de luptă, și puternica împrecăție Moldova în 1857; în sfârșit, cântecele de viteză care glorificau pe Italienii și Francezii biruitori în războiul de la 1859 pentru liberarea și unitatea Italiei.

De unde dar numele unei flori delicate la un ciclu în care sânt și accente așa de puternice?

Poate de la acele cinci-șase poezii din care se înalță, ca o mireasmă, adorația poetului pentru Mărgărită; poate și de la înduioșătorul înșiră-le, mărgărite, cu care se încheie ciclul.

Un grup însemnat de poezii în acest ciclu, care oglindesc dește viața poetului între 1852-62, îl formează poeziile cu subiect exotic, rod al interesantei sale călătorii de aproape patru luni în sudul Franței, în Maroc și în Spania în toamna anului 1853: Păsările Mării, Flocarea Oceanului, Iahutul, El R'bac, Seguidilla, în fruntea cărora stă delicioasa feerie Noaptea la Alhambra.

Tot în „Mărgăritărele” se găsec trei din cele mai mișcătoare elegii din opera lui Alexandri: cunoscuta Bălcescu murind, din care se exală duioșa, patriotismul înfocat al preaiubitului prieten dispărut în tristețea exilului; Emma, care exprimă vecinica nedomirire a omului în fața morții unei ființe tinere, care abia-și deschisese sufletul la bucuria vieții; Surorii mele, în care poetul deplânge moartea timpurie a sori sale.

În alte patru poezii, reluând teme din „Doine”, cu care intrase în literatură, da: o idilă, Hoțul și Domnița, și trei legende fantastice, dintre care Noaptea Sfântului Andrei, un mic capo d'operă.

În sfârșit, în „Mărgăritărele” putem simți ca un preludiv al „Pastelurilor”, în poeziile La Sevastopol, Pe albumul d-rei Ida Vegezzi-Ruscata, Gondola trece, Lacul de Como, toate dând impresii vii, directe, un discret sentiment al posesiei naturei, iar cele trei din urmă având calitățile de măsură ale celor mai desăvârșite dintre „Pasteluri”.

Visul lui Dragoș, Banul Măracine, și remarcabilul Petru Mareș, la rândul lor, anunțau Legendele istorice.

Mai puțin interesante sânt cele câteva romațe: „Cântice și sărutări”, „I Maia” etc., care reprezintă un gen la care poetul renunță de acum încolo. Presimțire este ca o prefigurare a „Cântecului Gintei Latine”.

Nota dominantă în „Mărgăritărele” o formează, cum am spus, poeziile patriotice.

Alexandri, în volumul ce tipărea în 1863, în vremele tinere după Unire, dădea întâiul loc poeziilor din 1848: „Deșteptarea României”, care la nașterea ei circulase clandestin, în foi răzlețe, fără dată și fără nume de autor, „Sentinela Romană” și „Moțul și Secuiul”, — care nu putuseră fi date la iveală în volumul din 1853.

Acum se putea auzi de toți pasionata chemare revoluționară ce răsunase odinioară și în care trecuse și ceva din sufletul înflăcărat al lui Bălcescu:

Iată! lumea se deșteaptă din adâncei letargie!... Ah! treziți-vă ca dansa, frații mei de Românie! Sculați toți cu bărbăție! Ziua vieții a sosit!...

Numai tu, popor române, să zaci vecinic în orbire? Numai tu să fii nevrednic de — acest timp reformator?

„Sentinela Romană”, cu acea romantică evocare a trecutului, cu vibranta expresie a conștiinței etnice, și a misiunii noastre seculare, forma un crez pentru susținerea și exaltarea sufletelor, — pentru atunci și pentru toate generațiile, în tot cuprinsul pământului locuit de Români:

Eu să pier? eu? niciodată! Vie valuri mari de foc, — Nici că m'or cliți din loc!...

Iar la urmă, cuprindea solemnă și mândra afirmare a valorii istorice a neamului său:

Să trăești, ostaș Romane, Stălp ai lumii apusane! Tu, cu pieptu-ți, ai oprit Valul crunt din răsărit, Și cu brațul tău armat Pasul soartei l-ai schimbat.

Din tot ce a scris Alexandri, parcă nimic nu a mers așa de adânc în sufletele Românilor și n'a fost atât de sorit să trăiască de-a pururea în înerea de minte a generațiilor lor.

În „Moțul și Secuiul” Alexandri, al cărui patriotizm lăminat cuprindea de atunci încă întreaga Românie, dădea glas Transilvaniei. Cu sigurul său simț dramatic, într'o scenă ce pare ieșită din Iliada, poetul pune să se provoace luptorii reprezentanți ai celor două neamuri: în vorbele lor vibrează — de o parte sufletul drept și împăciuito al unui neam:

Nici eu să rebesc la tine, — Nici tu să robești la mine, — de cealaltă orba trufie a celui alt:

Tu n'ai nume, tu n'ai țară, Asta-i patria maghiară. Tu se cade să-mi robești. Că tu om înca nu ești!...

apoi dreapta mână a celui insultat:

Spuie-ți morții din mormânt, De sânt om, sau de nu sânt.

În al doilea rând, în seria poeziilor patriotice vin acelea care celebră Unirea: Anul 1855, care traducea imensele speranțe ce trezise în suflete desfășurarea războiului Crimeii; apoi Hora Unirei, care rostea cu naivitatea și vioacinea versului și graiului popular acea voioasă și frățească chemare la Unire a desinteresatei Moldove către Muntenia:

Măi Muntene, măi vecine, Vină să te prinză cu mine!...

Amândoi sântem de-o mamă, De-o făptură și de-o samă, Ca doi brazi într'o tulpină, Ca doi ochi într'o lumină!...

Cu sigura lui intuiție, poetul găsesse cuvintele simple, tonul cald și direct care, ieșite parcă din sufletul obștei, erau menite să se înscrie adânc în inimile tuturor și să asigure o vecinică tinerețe acestui nobil îndemn la unire...

În sfârșit, Moldova în 1857, ecou al înverșunatelor lupte pentru Unire, — în care se înalță neînfrântă credință a poetului în viitorul patriei:

În zadar cercă ei să ridice Un zid pe Milcov, despărțitor. Cădea-va zidul și tu, ferice, Vești fi unită cu a ta sor!

în care apoi indignarea se ridică până la neînduplecate împrecății, ca ale lui Dante:

Și când pe calea de vecinicie Veți pleca sarbezi, trsmuratori, Pe fruntea vcaștea moartea să scrie: Dusmani ai țării! Cruzi vânzători!

Când ne gândim la nesdruncinata credință, la pasiona stăruință din aceste versuri, — la răsunetul ce l-au găsit în suflete, la pornirile ce au creat ele, — la marile fapte istorice a căror săvârșire venea ca o încoronare a avântului susținut și de aceste cântece ale poetului frunțaș al națiunii, — trebuie să recunoaștem că niciodată literatura nu a fost pusă mai sincer și mai cu spor în slujba vieții unei națiuni și că niciodată n'a părut mai justificată concepția despre rolul mesianic al poetului.

La asemenea versuri, care avuseseră și ele partea lor la întemeierea noilor orânduieli ale țării, și n care se simte ca o adiere profetică, va fi gândit Eminescu, când scria:

Voi credeți în scrisul nostru... Și de-aceia spusa voastră era sfântă și frumoasă... Voi, pierduți în gânduri sfinte, convorbeați cu idealuri... Rămâneți dară cu bine, sfinte firii vizionare, Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroiu!...

Răclămație

Io Ion Vărtosu, zăs Pământ,

Din Poianalungă moldovană,

Viu să vă răclăm — (nu cer pomană!) —

Că'n hârtii ați pus ieri strâmb cuvânt.

Nu e drept că cele opt prăjini

De islaz au fost cândva boiere;

Mie mi-ou vinit dila muiere

Precum sânt: cu troscol de grădini.

N'aș pute aduce vr'un hrisov

Pentru ele, cum că totdeauna

Fură zăstrea neamului Păuna;

Am în schimb pe moș Dumitru Iov,

Care poati spuni că acum

Una sută ani fără o lună,

Păuneștii aveau iarbă bună,

Iar unde'i conacul era drum

Cam de-aceleaș leat, dacă nu chiar

Mai avut'n zile nu senine,

Mama Safta — gard în gard cu mine —

Glăsuiește apăsă și rar,

Că pi vremea ei nici nu s'afli

În Poianalungă vr'o cucuoană,

Nici vr'un ghițuit boier cu toană

Care niciodată nu se lă.

Astea vream să le-auziți și-a ști;

Și vă rog, frumos, să-mi scrieți carte

Ca s'o am să fie de-a mea parte

Pentru când cei martori n'or mai fi.

Iar de-ți chibzuiră precum că

Minciunim, pentru islaz, cu toții,

O să-mi strâng feciorii și nepoții

Să-l păzască ei de lifta ră.

TEODOR AL. MUNTEANU

Intru cât privește pe Alexandri, e neîndoios că Mărgăritărele, cu poezii ca Sentinela romană, și Hora Unirei, pe care adolescentul Eminescu le va fi recitat și cântat cu entuziasm, i-au inspirat marelui poet acea venerație pentru literatura generației trecute ce o mărturisește în Epigonii.

La 1870, când tânărul Eminescu scria acele versuri de recunoștință, el era încă foarte aproape de marile realizări naționale și de luptele ce le precedaseră, încât simțea mai viu (prin contrast cu sterilitatea unei literaturi contemporane, a cărei „beție de cuvinte” o denunțase cu trei ani înainte, cu o fină ironie, Titu Maiorescu) ce mare suflet vibrase în scrierile predecesorilor.

Acea literatură din epoca renașterii naționale — și în primul rând poezia lui Alexandri —, cu toată naivitatea ei, uneori, și cu toată ușurința formei adesea, nu fusese o literatură steampă, fără legătură cu viața țării, ci izvorise din inima națiunii și se revărsase asupra ei; nu urmărea o producție de artă pur formală, ci, pornind din suflet, purtă de un ideal, ea încălzește, încălzește și întărește sufletele; de aceea, poezia lui Alexandri a făcut una cu marile aspirații ale neamului și s'a înscris în infăptuirile naționale ale epocii.

1) Cuvântul Mărgăritărele, după cum observă chiar Alexandri în nota de la poezia dedicativă, care deschide ciclul, e identic cu Lăcrămioare.

2) V., pentru părerea lui Eminescu despre scriitorii preamăriți în „Epigonii”, scrisoarea lui către Iacob C. Negruzzi din Viena 17/6 1870, st. n. în I. E. Torouțiu, Studii și documente literare, vol. I, p. 311, 312.

Trupul Căpitanului

(Urmare din pag. 1-a)

Căpitanul. Este manifestarea unei realități din lăuntru Comunității Legionare.

Căpitanul trăește; mereu viu, mereu în fruntea Legiunii, ca în vechiul nostru cântec —, pe care-l cântă cu figura transfigurată de emoție și cu privirele senine, ce căuța să descifreze tainele din noi — și prin aceasta, cele ale viitorului Neamului și Legiunii:

Moța, Arhanghel și munte, Marin lea o flacăre mare Cu Căpitanul în frunte, ne-ori duce în viscol de soare

Deaceia și chemarea noastră care eri, ca și azi — ca și întol-deuna se îndreaptă către el, numai către el — Căpitanul nostru: Să faci Căpitan, o țară

Ca soarele sânt de pe cer. Căci Căpitanul trăește. Legionarii îi simt clipă de clipă prezența și îndemnul la luptă. De-aceia, pentru nimic în lume, ei nu se vor abate dela linia pe care El a trasat-o Mișcării Legionare.

Trupul lui nu l-am mai găsit în ziua biruinței. Era destin de Căpitan... Sufletul lui este însă mereu prezent în noi. Corneliu Codreanu trăește. Trăește cât va trăi Legiunea și Neamul românesc.

COSTIN I. MURGESCU

Notă la o bibliografie

Bibliografia d-lui N. I. Herescu, de pe acum impunătoare, s'oprește cu încă două opere: una este Necesitatea casticismului, conferință ținută la Ateneul Român în seara de 14 Mai 1939 (Tiparul „Cartea” Românească), București, 1940; cealaltă se intitulază: Alexandri, Fântâna Blanduziei și Horașiu, contribuție la istoria lui Horașiu în literatura românească („Bucovina” I. E. Torouțiu, București 1940).

Concomitent cu aceste opuri la care țiparul colaborează cu un auxiliar prețios întru demna exprimare materială a gândului, autorul lor publica în Revista Fundațiilor Regale pe luna trecută, câteva pagini de comentarii critice despre Vasile Alexandri: poet al privelștei și al legendelor românești, amintind, cu prilejul festiv al aniversării burluiului din Mirciștii, nu numai însemnătatea istorică în lirica noastră, dar și valoarea lui de actualitate:

„Disprețul excesiv față de opera lui Alexandri n' se pare noua și nedrept și păgubitor — serie d. N. I. Herescu. Nedrept în perspectiva istoriei, fiindcă el a fost un precursor. Fenomenul Eminescu, probabil, nu s'ar fi putut produce, dacă n'ar fi existat, mai întâi, fenomenul Alexandri. Păgubitor în lumina valorilor poetice eterne fiindcă el a scris unele versuri care pot fi, și pentru noi cei de astăzi, prilej de emoție și destăiere estetice...”

Deaceia el are dreptul să trăiască în conștiințele noastre, iar noi avem datoria să nu sărăcim patrimoniul nostru sufletesc, lăsând în uitare pe clasicul poet, cu interesantele note idilice și eroice pe cari le-a adus poeziei românești.

Reținem, așadar, din inventarul recapitulativ al zestrei poetice lăuate de Alexandri, interesantele note idilice și eroice.

MENALC

Ideologia creștină a Statului român legionar

de Preot MIHAIL BULACU

Trăim cu adevărat zile mari. Așa de mari prin însemnătatea și profunzimea lor, că multe condee se rețin a le comenta. Ca și pe câmpul de luptă, sub bombele năprasnice ale dușmanului din față, te vezi uneori înăbușit de fum și reținut pe loc. Dar tocmai în aceste clipe este momentul să nu stai cu brațele încruciate. Cel ce-și cunoaște datoria se reface sufleteste în grabă și pornește înainte. Conștiința-i spune să execute cu pretul jertfei sale comanda ce i s'a dat. Din nouă de fum înăbușitor desprinde cumuna birușinii și dincolo de zidul amenințator al dușmanului vede locul pe care înfige drapelul isbânzii finale. Credința sa în dreptatea sfântă a cauzei pentru care luptă și nădejde în victorie îl transfigurează. El vede în față aurora realizării unui viitor pe care i l-a înfățișat comandantul său la plecarea. Intreaga ființă i se răscolește și lupta eroică se desfășoară în plin. Dușmanul cade biruit, cerul se însemințează și victoria se înfățișează pe depărtată realizată.

Necredința îi face să fie învinși, mai mult de jumătate, înainte de a porni la luptă. Numai acei ce vede viață și dincolo de moarte, acei ce vede suflet dincolo de trup, acei ce vede pe Dumnezeu dincolo de materie, acei ce vede binele și jertfa dincolo de eu și interesele sale, aceia se poate birui pe sine și poate ajunge la suprema biruință din afară. Și în chipul acesta putem vedea că au fost străbunii noștri. Ei au biruit pentru că au crezut. Și au crezut fiindcă au avut o credință, pe care nu numai că au mărturisit-o, dar s'au călăuzit în viață după luminile ei.

În asemenea suflete mari, vedem cu adevărat luceferii, călăuzitori de viață. Iar în noi vedem de multe ori niște epigoni. Pentru că adesea ne lipsește un ideal. Ne lipsește o credință, ne lipsește convingerea, ne lipsește sufletul ca'd, spiritul de jertfă și tot ce ne poate duce la eroism. În cadrul unor asemenea preocupări putem înțelege frumuseța și adâncimea versurilor din „Epigonii” marelui poet Mihail Eminescu, vizionarul naționalismului integral și al rolului Scripturii Sfinte ale Creștinismului. Să revedem numai câteva versuri, pentru a ne regăsi din stările noastre sufleteste:

„Când privesc zilele de-aur a scripturilor române, Mă cujund ca într'o mare de visări dulci și senine Si în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri Său văd nopți centînd deasupra-mi oceana de stele, Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele

Cu isvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări... Iară noi? noi epigoni?... Simțiri reci, arse zdrobite Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte Măști răsând, puse bine pe-un caracter intimic; Dumnezeu nostru: umbră, patria noastră: o frază; Voi credeți în scrisul vostru, noi nu credem în nimic!

Si deaceia spusa voastră era sfântă, și frumoașă Prin rostul tău invată ce-i barbar să răsună Al lui Christus Sfânt nume cu inimă romană Virtuos să viețuiească în pace creștină...”

Voi, pierduți în gânduri sfinte, convorbeați cu idealuri; Noi cărpim cerul cu stele, noi mănjim marea cu valuri!...”

În lumina acestor versuri p'ine de adâncime și un larg întes al aprecierii trecutului p'în de credință și simț în suflet, gândul nostru se duce peste vscării și milenii la astrul carl au luminat destinele neamului nostru. Peste luceferii neamului, erumărați și descriși de Eminescu în restul versurilor acelor „Epigonii”. Ne ducem chiar la timpul de naștere al poporului român Revedem legionarele române venind pe plăiurile Daciei-traiane. Revedem aveva legiunea creștină, supranumită fulminantă, pentru minunile credinței ei în rugăciune, de pe vremea împăratului Marcu Aureliu. La vraja rugăciunii creștinilor romani din această legiune, istoria ne spune că a încetat o mare persecuție îndreptată împotriva creștinilor.

Ascultăm astfel glasul mai îndepărtat al episcopului Paulin de Nola, care admira progresul pe care creștinismul misionar le făcea prin părțile Ottenlei și ale Banatului, sub vraja osârdelei misionare a Sf. Niceta Romanul, episcop de Remesana, la ei cărui glas se converteau noui suflete legionare

din ambele Dacii, în noua credință creștină:

„Pe tine tot norodul, pârinte te numește De ale tale graiuri Scythul pătruns se umilește Si aprigu-și dămoale pe cel de fiară piept La adevăr, ce m'afă-l cuvântul tău cel drept.

La tine Getul vine, Dacul din amândouă Și cea Mediterană și cea Repensă nouă Agricultorul și cel ce-i avut de vaci și boi Cel învâscut în pielea lănoasei sale oi.

În țara în care Musa n'a împletit cunune Prin rostul tău invată ce-i barbar să răsună Al lui Christus Sfânt nume cu inimă romană Virtuos să viețuiească în pace creștină...”

(G. Său'escu: „Arhiva Albinei”, Iași 1847 Arh. Nifon N. Ploesteanu; Patru conferințe religioase, București Ed. 1905, p. 116-117).

În cadrul acestor scurte amintiri întelegem mai bine ce legătură este între Statul român legionar de astăzi și ideologia creștină, îmbrățișată și înfăptuită în sufletul noului Stat, precum ne lămurăște Conducătorul Statului Român, Dl. General Ion Antonescu. În primul rând Statul român în spirit legionar, nu vine să reformeze eretic Biserica creștină ortodoxă, ci o respectă și o sprăjinește. „Un Stat întemeiat pe spiritualitatea creștină, cum este al nostru astăzi, este respectuos față de Dumnezeu și față de Sf. Biserica”. Statul legionar respectă și apreciază convingerea creștină a neamului românesc, că prin Biserică se poate înalța sufletele neamului la o viață superioară și se poate mântui.

Ceva mai mult, Statul legionar respectă tradiția Bisericii de a-și întocmi singură prin organele sale ecleziastice activitatea, precum și organele de a-și desfășura lucrarea practică, când afirmă: „Socotesc că Biserica, instituția divină întemeiată de Fiul lui Dumnezeu și adoptată de poporul nostru încă din îndepărtate veacuri pentru a-i

înălța sufletele și a-l mântui, este s'ingura în măsură și în drept să stabilească în conformitate cu chemarea ei și cu cerințele timpului norme de activitate”.

Statul legionar nu numai că respectă, dar își face o confesiune de credință, afirmând că-și sprăjinește țara pe spiritualitatea creștină, pe care Biserica prin preoții săi o îndirpează în sufletele creștinilor. Dar pentru aceasta, s'ujtoacă ei trebuie să fie la înălțimea misiunii lor, încercând să fie „Atât în calitate mea de Comandant al Statului Național Legionar, cât și toarec puterile din spiritualitatea creștină a Neamului, atimentală de Sfânta noastră Biserica, cât și ca fiu credincios al acestei Biserici, dornic să-mi dobândesc în sânul ei mântuirea sufletescă, cerința cea mare pe care o adresează Bisericii este: să-s'aprinde până la incandescentă răna apostolească și propozăduitoare”.

Statul Legionar este respectuos față de Biserica strămoșească, dar o vrea vie, animată de duhul misionar al Sfinților Apostoli. Una este tradiția, de a respecta structura apostolică și sobornicească a Bisericii și alta este dorința, de a fi animată de duhul el apostolic. Tradiția ortodoxă n'a însemnat viață statică, ci duhul dinamic al jertfei misionare, spirit de sacrificiu pentru binele aproapeșii, până la jertfa de sine, după exemplul Sf. Apostoli și Sf. Martiri ai Creștinismului-primar. Măntuitorul Hristos a fost și a rămas exemplul suprem și El trebuie urmat și astăzi: „Biserica lui Hristos nu înseamnă numai ziduri, icone, coruri, lumânări, clopote, slujbă. Ea este dragoste, jertfă, miștenie, trudă, curățenie sufletescă. Oriunde trăește un suflet curat, acolo este un altar al dumnezeirii. Pentru că Biserica și toate podobaile ei s'ar primăsească cu adevărat harul cereș, dacă vrei să adăpostească cu folos pe cei ce înalță rugăciună, să-i facă să caute sprăjini și genușchii lor odată ridicată dela pământ, să-l poarte mai încrezători ca înainte. Dați voi întâi bisericii, tot ce Măntuitorul a așezat la temeliea ei”.

(Urmare în pag. 8-a)

IN TREN...

de GEORGE CARARA

Desigur, ați observat și dvs. în călătoriile pe cari le faceți cu trenul, că se găsește adeseori călătorii de o cumsecădenie și o filotimie nemaipomenită. Ateți, prevenitori la orice gest, ei sunt gata pentru a închide, pentru a deschide fereastra, pentru a-ți trece un sprit, o portocală, într'un cuvânt oameni cum nu se poate mai gentili. Gentilețea lor, nu mai cunoaște măsură însă, când e vorba de o cucoană. Atunci să-i vezi pe acești domni gentili cum nu cadădălesc să deschidă un mic geamantanaș din pântecul căruia, ca niște dibaci prestidigitatori, scot feldefel de bunătați. Aveți nevoie de un hap oarecare, aveți migrenă, greață, aveți mâncărimi, usturimi sau crampe? Fiți siguri că domnul gentil vă va oferi leacuri pentru toate aceste neplăceri.

Pentru a nu face păcate însă, vom recunoaște că sunt și oameni la cari spiritul de amabilitate e o chestie de temperament sau educație. Întâmplarea la care mi-a fost dat să fiu martor și pe care vreau să o povestesc mai la vale, întâmplare care poartă pecetia celei mai desăvârșite autenticități (dacă vă spun că am fost martor!) privește o scenă sinistrală din lumea oamenilor aceștia cari te tortură cu gentilețea.

Deunăzi, mă întorceam dela Constanța. Mă întorceam la București pentru a mă mai răcori și de ce n'ași spune-o, pentru a mă odihni. La dracu! doar mă întorceam dintr'un concediu de odihnă. După ce izbutii cu multă trudă, să ocup un locșor într'un compartiment, tare pe poziție, priviam la desfășurarea crizei de locuri. Compartimentul plin. În fața mea o doamnă care judecând-o după ținută și îmbrăcăminte, făcând abstracție de fardul de pe față, dădea impresia unei femei pe care ne-am deprins a o numi serioasă. În fața ei și deci lângă mine, un domn cu barbete, să tot fi avut 50 de ani. În celelalte locuri, o doamnă vorbea limba cehoslovacă, cu un copil îndrăcit, pistruiat, care ne-a făcut capul moară (Cine are să le trăiască, cine... etc.). Incolo o maică și atâtea... pe cât mi-aduc amint. Adică să fiu precis:

Vasăzică eu, unul, doamna venerabilă doi, domnul cu barbete trei, cehoslovaca cu dracul de copil cinci, plus una maică, tocmai șase. O să vedeți pentru ce am făcut numerozitatea aceasta. Ușa, ca un adevărat perpetuum-mobile, la fiecare clipă „hârș”.
— Vă rog, mai e vreun loc aci?
— După cum vedeți și dvs. compiet ocupat.

Capul din pervazul ușii la care erau atașați doi ochi ca două mărgele de corcodușe privia cu neîncredere, știau ei ce știau. Doamna cehoslovacă spusese ceva copilului în limba ei, limbă care deși îmi este străină cu desăvârșire, am dedus totuși că i-a poruncit să nu-și părăsească locul. Ținea să fie și ea tare pe poziție. Și deoarece copilul nu părea să dea ascultare poruncii mamei sale, aceasta crezu de cuvântul să-i administreze o lecție ceva mai conțentată, spre satisfacția tuturor: copilul primii deci o palmă sdravănă.

După socoteliile mele, domnul care întrebă și care se postase la fereastra din fața compartimentului nostru nu aștepta decât doar plecarea trenului. Pe urmă știa el că se limpezesc lucrurile. Un ins care de obicei nu face decât să reție locul pentru alte persoane fără a călători și el, la plecarea trenului va cobori lăsând un loc disponibil precum și alte trucidări pe cari le cunoașteți și dvs. Ușa din nou, cu violență, hârș. De astădată cel care vâri capul era un ofițer. Ați băgat de seamă că militarii închid sau deschid ușile ușile. Ei susțin că asta se cheamă a procedea militărește. Nouă ne place să credem că e mai mult o chestie de deformentație profesională. Oamenii clerului deschid ușa pototit și tot astfel se interesează. Maj e o categorie de călători cari intră siguri de sine, intră fără să salute și ocupă un loc însemnat cu un jurnal sau o carte. Dacă li se atrage luarea aminte că locul e ocupat, ei răspund scurt „știu” și-și văd de treabă. Am băgat de seamă că și așa știu ceva. Dovada cea mai bună e că îndată după pornirea trenului, persoana care afirmase că locul e ocupat, își retrage ușor cartea, de obicei într'o limbă străină, lăsând să se înțeleagă că persoana în chestie și-o fi găsit alt loc. Abia atunci comis-voiajorul, căci de mai multe ori persoana atât de cunoscută are rândurile din călătorie este un voiajor, atipește liniștit.

Eu stăteam liniștit și făceam examenul meu reflectând la toate acestea, când bag de seamă că, cucoana venerabilă din fața mea dădea vădite semne de neliniște și îngrijorare. Asta se întâmplă la vreo două ore după plecarea noastră. Domnul din fața ei, adică de lângă mine, interveni prompt.
— „Prea cald duodie?”
— „Nu.”
— „Prea rece?”
— „Nu.”
— „O fi curent?”
— „Nu.”

Eu, în gândul meu, care nu sunt nici antifeminist convins, dar nici misoghin

fără rezerve: „Haiti!” imi zic. Iată unul cu filotimie.

— „Sunteți suferindă, poate?”
— „Nu”... dar (glas de havaiană) am o sete ceva așa...

— „Vai de mine duduie, se poate? permițiți-mi vă rog... Și fără să sfârșescă vorba, arată în mână un termos. E un sprit minunat și unde mai puneați că e destul de rece. Il am dela Viena (probabil se referea la termos și-și colora ceremonialul turnării cu fel de fel de aprecieri și amabilități). Odată cu oferirea paharului — am uitat să spun că scena se petrecea noaptea — observai cu surprindere că domnul își apropie unul din picioare într'un chip mult prea îndrăsnit de acelea ale doamnei, făcându-i semne destul de vizibile. Doamna, probabil încântată că la vârsta dumneacei se mai bucură de încă puțină trecere, iar pe de altă parte stingherită de vizita atât de inoportună a piciorului domnului cu barbete, făcea fețe-feețe. Se gândea la vecinii ei de compartiment care ar putea, Doamna păzește! să-și inchipue cine știe ce.

Dumnealui însă continuă înainte a face semne cu piciorul, deși cucoana îi aruncase o privire menită să-l electrocuteze.

Vădit emotionat, bălbăindu-se, neștiind cum să iasă din incurcătură, se grăbi să-i mai ofere un pahar cu vin.

— „Vă rog, îndrăzniți duduie”, —

silabisii el. Dar piciorul nici că-l retrăgea.

Măi să fie al drăcului — imi spuneam eu, — văzând cum fierbe cucoana, să știu că de-aci iese scandal. Parcă am fost afurisit căci nu trecu nici un moment și numai ce o aud pe cucoana în gura mare, eșită din sărite.

— „Drept ce mă iei dumneata pe mine și mai cu seamă unde vrei dumneata să mergi?”

Domnul, galben ca de ceară, judecând că poate i s'a făcut rău, răspunse măsurându-și cuvintele și căutând prin buzunare vreun bulin.

— „Eu merg la București”, și oferindu-i rușinat, calmantul, deabia mai putu silabisii:

— „Luăți, luați, doamnă...” Dar piciorul nici că voia să-l retragă. Dimpotrivă. Și avea o mutră necăjită, îngijorată și confuză de te apuca mila. Ea, la fel nedumerită și revoltată.

Văzând că mancevra piciorului pe dedesubt nu încetează, doamna i se făcu îndrăsnit rău și de culmea enervării strigă:

— „Ce, domnule, ți-ai eșit din minți? Chem seful de tren să te pue la respect”.

Ce și-o spus bietul om? Se vede că asta e nițel tralala, și a apucat-o criza tocmai acum.

— „Ia să-mi văd eu de treabă”. Iși retrase frumusețea piciorului și „hârș”, „hârș”, „sontăc, sontăc” părăsi compartimentul, uitându-se speriat înapoi. Înainte de a închide ușa, eu care așteptam să dea o sincopă peste mine din cauza râsului, îl auzii psalmodiind:

— „Ce ți-e și cu trenurile astea, domnule. Toți nebunii în ele”.

Domnul cu barbete avea piciorul de lemn.

ANIVERSAR

de GEORGE ACSINTEANU

Domnișoara Fana se uită la ceas. Fruntea i se întuneacă.

— Chiar el să întârzie, când l-am rugat atât de stăruitor? Așa își ține făgăduiala?

„Voi veni la ora precisă. Fana. E ziua ta și orice s'ar întâmpla, nu trebuie să lipsească. Apoi știi, exactitatea e politetea regilor, cum zice Fedor Pavlovici din „Frații Karamazov”.

S'au despărțit printr'o îmbrățișare, ca o promisiune mai mult.

— Și uite, au trecut patruzeci și cinci de minute peste ora la care trebuia să vină... Dar dacă i s'o fi întâmpnat ceva? O, nu, nu se poate. Nu cred. Azi n'a avut nici un sbor de făcut. Lumea vorbește multe. Vinul, femeile... Azi pe pământ, mâine în văzduh, printre nori, printre furtuni. Poimăine, poimăine... Dar nu vrea să se mai gândească. Nu vrea. Nu se poate... Poimăine, în muni, unde ochiul omului nu pătrunde... O grămadă de carne stălcită sub rămășițe de lemn și de fier, mănjițe cu sânge... Aaaaah!

*
Țipătul s'a răspândit în tot salonul, ca un junghi ascuțit și rece. Doi tineri s'au repezit la ea îngrijorători.

— Ce e, Fana? Ce s'a întâmplat?

— Nimic, nimic, dragii mei.

Măna mică și albă ca un porumbel obosit a sburât pe frunte, a mângâiat cutele subțiri, a gonit gândurile negre care năvăliseră în minte. Jazzul începu un tango argentinian. Fana, condusă de un tânăr cu capul spintecat de o cărare țipător de dreaptă, fardat ca o fantosă, porni în pași lenți, dansul. În celălalt colț al salonului două guri de babe clevețeau în șoaptă.

— Dece crezi că a tipat?
— Nervi.
— Ași, aviatorul.
— Care?
— Cum, nu știi?
— Nu.
— Șoimul...
— Aha.
— Sigur, ma chère.
— Ce gust și la ea.

Ușa salonului se deschise larg. Jazzul amuți. Un tânăr înalt, robust, cu străluciri în priviri salută toată lumea, îndreptându-se spre Fana care îl privea încrunțată.
— O oră și treizeci și patru minute întârziere. Exc-

titatea este politetea... A cui ai zis? A. da, a regilor. Ce mai rege!

— Sărut mâna, Fana. Te rog să mă ierți. Am fost reținut de un lucru pe care am să ți-l spun mai târziu.

— Mulțumesc.

Fana îi vorbea cu ochi din ce în ce mai încrunțați. Tânărul zâmbi.

— Când îți spun, Fana, că nu sunt vinovat...

— Știu, știu. Poți să-ți continui munca. Uite bufetul.

Tânărul, fără să mai aștepte altă invitație, se îndreptă spre masa cu băuturi; îi era sete. Fana rămase ca împietrită lângă pian. Nu se așteptase la acest gest. În clipa când ea fierbea de mânie, el se răcora cu oțet și apă. Vasăzică, e adevărat tot ceace se vorbește despre el. Au dreptate mătușile. De câte ori schimbii un cuvânt cu el, pare absent. Obosit. Un om sfârșit.

Fana îi spiona acum toate mișcărilor. Tânărul se uită senin la ceas, ca și cum în jurul lui nu s'ar fi petrecut nimic. Era ora unsprezece. La douăsprezece va sbura în noul record de viteză. Nimeni nu știa ce pusesse el la cale. Lucrase toată ziua cu mecanicul la aerodrom până la orele zece seara. Deaceia întârziase. Ea va înțelege și-l va ierta. Ce omagiu mai frumos ar fi putut să-i aducă de ziua ei, ce urare mai aleasă i-ar fi putut face, decât acest record pe care-l va boteza „R. Fana 600 pe oră”. La unu va afla. Va fi mulțumită. Atunci ochii ei negri nu vor mai fi întincați, chipul ei ca de zăpadă nu va mai fi crispat, fruntea nu va mai fi înouată de gânduri. Va sbura ca un fulger prin întunericul nopții, cu loana ei în față, cu primăvara ei în piept, cu căldura sângelui ei în vinc. Mai sorbi un pahar și se îndreptă tot atât de senin spre Fana.

— Vreau să-ți vorbesc.
— Mie? Ai să-mi mai spui mie ceva?

Întrebarea căzu ca dintr'un vârf de ghețar, cu răutate mărunță de piscică sălbatecă.

— La unsprezece și jumătate trebuie să plec.
— N'ai decât. Eu nu te rețin.

— Fana, cum vorbești?
— Cum meriți!
— Crezi, Fana?
— Sunt convinsă.
— Fiindcă am întârziat?
— Și pentrucă te duci acum la... Dar ce mă intere-

sează pe mine purtările tale.
— Bine, Fana, la revedere.
— Adio.

Ion nu s'a întunecat. Vorbele ei nu l-au durut. Ușa s'a deschis încet. Jazzul a început iarăși tangoul argentinian. Fana, luată la braț de junele cu părul lins, a pornit din nou dansul. Și totuși nimeni n'ar fi bănutit dacă pașii ei se mișcau în ritmul cântecului sau după glasul sufletului care plângea în adânc.

Ion s'a suit în mașină și s'a îndreptat în goana motorului spre aerodrom. Pe drum, l-au năpădit și pe el neașteptate gânduri...

Când copilăria îi ciripea în sânge, jocul lui era necontentivă privire print'un ochi de geam afumat, în lumina soarelui. Gândul fugar spre interplanetare spații făcerea din nou primăverii trăsuri albe de mătase, cai de aramă și armășari vineți de plumb, cu care el fugea pe lucile infinite ale cerului. Și era fericit copilul atunci că lumea lui de vis n'avea margini și înălțimi spre care năzuia n'aveau sfârșit...

Mai târziu, când viața adevărată i s'a arătat mai lămurit și când mintea a început să înțeleagă rostul lucrurilor, își făcuse din gânduri pasării mici sburătoare. Și porumbelii se înmulțeau. Și vulturii creșteau. Și din zi în zi sufletul lui se fărâmița și se închegea, viața nouă, în piepturile jucăriilor sburătoare. Profesorul lui, colegii de școală când îl găseau migălitându-se la alcătuirea unei aripi sau la făurirea unui motorăș, îl rănau cu râsete și vorbe aruncate brutal în față.

— Mai lasă jucăriile, Ioane, că ai ajuns de răsul băeților.

El tăcea, gândea și lucra necontentiv.

Ion și-a sfârșit liceul, a trăit cinci ani viață de student la inginerie, dar niciodată nu a slăbit gândul de a creea cel mai frumos vultur de fier cu care să zboare adevărat, dincolo de nori, ca în inchipuirea copilăriei...

— Într'o noapte când sta la masa de lucru cu pumnii, părgăhii încordate la temple în minte i-a licărit o lumină. Din această scripșire s'a desprins încet o pasăre mare cu aripile întinse, strălucitoare.

De atunci n'a mai avut odihnă până când n'a eșit pasărea vie, de fier și de lemn, din uzina pe care o conducea. Lumea s'a uitat la pasăre cu un fel de teamă. Parcă din

TRUP...

de ȘTEFANA IRINA BOLDUR

Ana Maria își privi trupul în oglindă. Nu observă nimic deosebit. Atunci, pentru ce în seara aceasta, când se întorcea dela școală cu pașii grei de oboseală, un bărbat a urmărit-o atât de aproape, încât a tresărit simțindu-se atinsă de un corp străin? Trebuie că avea ceva care o deosebia de celelalte fete. Ceva vulgar care atrăgea privirile bărbaților. Iși aduse aminte cum stăvără. La plajă, unii ochi o priveau atâr de lung încât se uita două aceea să vadă nu cumva o fi uitat să-și aranjeze costumul sau, Doamne ferește, a lăsat goală o parte... Parcă și femeile o iscodeau uneori pe-a muț. Nu; nici de data asta Ana Maria nu găsi nimic nepotrivit în înfățișarea ei după cum și astă vară costumul ei era poate cel mai decent de pe plajă. Ba da — abia acum vedea că uniforma îi era puțin cam strâmtă. O croiese așa pentru că să semene cât mai puțin a uniformă și pentru că să se simtă mai ușor într'înșă. O va lărgi chiar de-a doua zi. Dar Ana Maria simțea că vina e altundeva totuși era prea cândă la șaptesprezece ani pentru ca să-și poată da seama că o rochie strâmtă sau largă, costum de baie sau haină de blană, nimic nu era suficient pentru că să poată acoperi trupul perfect care izbucnea din coplărie spre viață cu tot elanul formelor desăvârșite.

După ce aruncă încă o privire în oglinda înaltă în care se vedea întregă, în rochie simplă, neagră, cu guler foarte larg, alb de școară, Ana Maria se încrunță spre omul care îi rămăsese în gând cu stăruința lui de a o atinge și socoti că poate la urma urmei a fost ceva întâmplător sau, sună, a fost confundată cu cineva.

A doua zi era Duminică și nu vroia să-și strice pentru atâtea dispoziția în cea mai simplă și a săptămânii. În fata aceleiași oglinzi aruncă uniforma pe care o credea

în parte vinovată și îmbracă o rochie ușoară și înforată încrețită în talie și foarte largă până la linia genunchiului unde se termina. O clipă — cât trecu dela negrul uniformei: la primăvara rochiei de casă — oglinza lumină doi umeri albi, rotunzi și o coapsă prelungă, într'o mișcare elegantă, care ar fi făcut cinste oricărui rosenthal dintr'o vitrină.

Profesorul vorbea de-o jumătate de oră Vorbea frumos, pătrunzător, ceva despre balade și cântece haiducești. Apărea din vorbire lui toată poezia unui neam. Ana Maria simțea cum vorbea profesorul prind viață... Se lăsa seara pe muniți. De unde va de pe prispă unei case de lemn mică, pierdută în brazii, picura trist un cântec din buciom. Asculta vorbele care se transformau în imagini. Pădurea de brazi dispăruse de mult... Ana Maria mai vedea doar un ochi roșu de lumină. Lumină aceea putea fi focul care încălează pe romanul bist, dar tot as putea fi luceafărul de seară. Acum vorbea profesorul adevărat în ochii Aniei Maria o ceată de haiduci.

Rămăsese cu ochii mirați și gura întredeschisă. Respira greu cu sufletul galop, una cu galopul haiducilor din codru. Profesorul povestea și zâmbea. Unzori, avea un zâmbet pe care studenții vechi i-l știau, un zâmbet luminând interiorizat... părea îndepărtat spre ceva ce numai el vedea. Și acodă... firii vorbelor se rupseser. O lănistă gra se făcu în sală. Ana Maria se uita nedumerita împrejur.

— Domnule student (Ana Maria observa că profesorul se adresață tânărui ei de lângă ea care era foarte roșu, încandescent) dacă așa avea obișnuința te-ași lua de mână și te-ași conduce afară. Cum nu o am, înia, te rog să părăsești singur sala și să nu mai vii la cursul meu. Cred că nu-i nevoie să-ți explic pentru ce îți cer lucrul acesta: domnișoara a fost foarte îndăgătoare că nu te-a pămănit, dar dacă încă odată te-ași vedea la ora mea făcând ce-ai făcut acum sigur, că te-și pă muț eu..."

— „Trupul tău, Ana Maria, pus pe un pedestal în mijlocul orașului ar trebui venerat de toți trecătorii în genunchi. Ești perfectă. Ana Maria...”

Iar trup.

— „Adrian ași vrea uneori să fiu urată, comună, ștersă pentru ca să-mi pot trăi viața mea adevărată. Așa trăiesc viața trupului meu. Și sufletul suferă, Adrian; înțelegi?” — astfel ar fi vrut să-i vorbească — dar Adrian care era poate unul din cei mai inteligenți tineri din Facultate înțelegea totul, numai asta nu — așa că Ana Maria renunțase de mult să-i mai spună gândurile și dorințele acestea. Trecuseră de trei, patru ori prin fața casei ei, dar nici unul nu se îndura să se despartă. Era seara târzie și tot orașul învâltit în ceață. Ana Maria căuta un om care s'o înțeleagă, care s'o iubească și s'o ocrotească în lume. Sufletul ei căuta un reazim și Adrian îi străngea bratul. Mergeau prin ceața groasă fără să vadă nimic în jurul lor. Becuri e păreau iampioane suspendate, luminând un drum care nu știi unde duce. Câte o mașină trecea rar. Lumină ei din spatele saia roșie prin ceață și parcă se îndreptă spre cer.

— „Da, Adrian, uneori imi vine să fug din lume, să mă duc la mănăstire în muni, să trăiesc înșulă. Ce te-am făcut cu Adrian?”

— „Nimic, Ana Maria, tu ești un copil mic pe care lumea rea îl pândește, dar eu anul acesta termin Facultatea și cum imi fac un rost te iau sub ocrotirea mea. Să, atunci, vei vedea cum nu va mai îndrăzni nimeni să-ți facă vre'un rău. Și de-ar îndrăzni, totuși...”

Ochii lui Adrian scăpărau. Erau într'înșii multă dragoste reținută și muț o forță de viață.

Târziu au poposit pe-o bancă în fața unei statui, Ana Maria își resemă capul de umărul puternic al prietenului ei.

De jur împrejur era ceață și basm.

Ana Maria suna la ușa profesorului ei. Fusesse invitată de o lucrare de seminar, pentru ca să discute mai amănunțit unele puncte, din plan. Introdușă într'un vestibul mare, ea o să de cursuri, dar acoperit de covorași și încărcat de plante exotice, pășea încet prin camera necunoscută. Într'o clipă se văzu întreagă într'un perete de oglindă. Purta o rochie neagră cu centură lată și un guler foarte fin de dantelă. Era atât de simplă încât ai fi crezut că-i școară. Când apăru profesorul pe ușă o privi întreagă restrântă în apele oglinzii. Mârșea încet spre el, printre aceleși plante exotice și imaginea din oglindă se depărta în aceași timp, astfel că profesorul crezu un moment că o va pierde, dar în clipa aceea Ana Maria era în fața lui.

Se inserase de tot și ceața era deasă afară ca și în ajun. În biroul profesorului era cînd și iarul din sobă lumină cu roșu covorșat persan. Vorbiseră întâiu despre lucrare, apoi, despre dragostea în poezie și mai târziu de poezia dragostei, Vorbe, vorbe.

O scriitoare tăcută adusesse de-a cealaltă fierbinți și castane coapte. Era în camera luminată de iarul sobei o întimitate și o atmosferă blândă, moșitoare.

— „Ana Maria... (glasul suna străin. Oare, era același glas care vorbea despre baladă?) „Ana Maria, am făcut o nedreptate când am bruscat la cursuri pe tânărul acela. Atunci nu-ți văzusem decât chipul copilăros și lipsit de apărare. Te-am văzut, apoi, la seminar când ai luat cuvântul. Atunci mi-am dat seama că-și seamănă păcatul... Am văzut că'm greșit cu tânărul acela. Vezi, Ana Maria, lucrurile acestea, cred, că ți le-a spus și altceiva și, totuși, simt nevoia să ți le spun și eu”.

Se apropiase de ea și îi cuprinsese umărul în palme. Îi simtea rotunjii și plini.

— „Ana Maria, mă ierți că te-am adus aici? Mă ierți că-ți spun lucruri pe care n'ar trebui să ți le spun, dar care m'nașuse de când te străng în mine?”

Mănele lui se crispuau pe umeri. O dursea. Simțea respirația fierbinte și apropiată a omului de lângă ea.

— „Te iubesc, Ana Maria...”
Ana Maria știa.

Își pecă fruntea și se lăsă purtată de brațele omului cu respirația fierbinte. Trupul ei nu se împotrivi și plăti întreg tributul frumuseții lui.

Afară era ceață și iarul din sobă arunca pe covorul persan pete de lumină. În casa plutea un miros parfumat de castane coapte, așa că'n coplăria Aniei Maria...

(CARACTERUL ESENȚIAL AL CULTURII JAPONeze

de General GHEORGHE BĂGULESCU

(Urmare din n-rul trecut)

In acelaș cod se mai vorbește despre: Religie, invidie, mânia, interdicerea guvernărilor de a exploată poporul.

Toate punctele din acel cod sunt de actualitate în orice țară din lume.

In Slatul Japonez totdeauna familia a fost la bază, nu individul.

CONȘTIINȚA NAȚIONALĂ

Toate izvoarele de cultură de mai sus sunt cimentate între ele printr-o conștiință națională ridicată la cel mai înalt grad.

Ea duce la un sentiment sfânt al îndeplinirii datoriei, al sacrificiului personal pentru binele Patriei. Fiecare japonez are bine fixată în minte credința că dacă el singur nu-și va face datoria, patria, strămoșii și familia sunt în primejdie.

Un ideal de curățenie și puritate, o religie a muncii care nu lasă să se strecoare nici moliciunea, nici șăritate, este impusă de conștiința proprie, este impusă de sufletul strămoșilor.

O imaginație fertilă, o fantezie bogată care mai totdeauna se unește cu siguranța adevărului pipăit, și modifică concepțiile primite din altă parte, din altă țară, dând naștere la concepții noi originale.

Un om care muncește 16 ore pe zi, cât orice muncitor de seară din Europa, și produce tot atât cât și în Japonia înseamnă o crimă — stă trei, patru ore la rând admirând măreția lunii pline, ce se oglindește uriașă în zăpezile de Nembrie, în apele Sumidai. Din clarul lunii, din liniștea serii, sufletul de poet al celui din urmă muncitor, scarbe noul puls pentru munca de a doua zi.

Kakemono-ul de pe tokonoma, vasul cu flori așezat sub Kakemono, se găsește deopotrivă în casa nobilului ca și în casa muncitorului cu brațele, iar această se îmbrățișează și fac una cu altarul strămoșilor, căci gustul frumosului este tot o religie.

CARACTERISTICELE LITERATURII

Ce a pus Japonia în vederea lumii întregi, nu a fost vechea ei civilizație, pe care mulți nu o cunosc nici astăzi. Majoritatea lumii a început să se intereseze de Japonia după victoria împotriva Chinei (1895) și mai ales după glorioasa campanie din 1904-1905 împotriva Rusiei. De aceea în mintea multora Japonia apare ca un stat tânăr ca civilizație și cultură, care a început să se înfrupte odată cu epoca Meiji (1868) sub influența Occidentului.

Literatura europeană de avangardă a dat o imagine falsă asupra civilizației nipone. Expozițiile de artă din 1878 și 1900 dela Paris și expozițiile dela Londra, au dat o imagine reală dar văzută de puțin și înțeleasă și de mai puțin. Publicul românesc care a vizitat expoziția de artă japoneză ce am deschis la Ateneul Român, la începutul acestui an, și-a putut face o idee de sensibilitatea sufletului nippon.

De aceea pe mulți Europeni i-a surprins știrea că Japonia serbează anul acesta 2600 de ani dela fondarea Imperiului.

Toată lumea nu ar fi surprinsă dacă ar ști:

— Că la începutul erei creștine, când în Europa în afară de clasa greci și latini, nu apăruse nici o carte literară demnă de reținut, strămoșii Japonezilor compunuseră admirabile poezii lirice, cântând natura.

Că din timpurile străvechi Japonezii au psalmitor cuprinși în *Norito* (Cuvinte spuse) un fel de poezii în proză, bogate în simboluri, în stil pur, nobil și sobru.

Că la începutul secolului al VIII-lea au fost adunate în douăzeci de volume 4.466 de poezii (*Manyōshū*), poezii ce urmau anumite reguli prozodice, poezii lirice de o fineț, varietate de sentimente, concinșe, invadate și astăzi, poezii scrise de împărați, împărăteșe, înalți dragăci, doamne de onoare, samurai și lucrători de pământ.

In ele cititorul găsește totă gama delicatelor sentimentelor, tot așezul ironiei, toată autenticitatea unei filozofii proprii.

Că poezia japoneză a trăit epoca de aur în timpul perioadei *Nara* (710—793) iar proza în perioada *Keian* (794—1185).

Că în anul 712 din ordinul împăratului a fost terminată cronică Imperiului Nippon: *Kojiki*.

Că în anul 713 împărăteasa *Genmyō* a dat ordin ca să se facă o descriere amănunțită a țării, pe provincii, din toate punctele de vedere: Etnografic, fauna și flora, legendele, etimologia de nume proprii, etc. Toate acestea au fost adunate sub numele de *Fudōky*.

Că în secolul al X-lea *Sei Shōnagon*, doamnă de onoare în palatul din Kyoto a scris remarcabilă operă literară *Makura no Soshi* (Note de căpătâi), ce ar face cinste oricărei literaturi din vremea noastră.

Că cel mai bun roman japonez — în sensul european al cuvântului — a fost scris către sfârșitul secolului al X-lea și acesta tot de o femeie: *Genji Monogatari* de Murasaki Shikibu. Deci legenda răspândită în Europa a inferiorității femeii japoneze, nu poate sta în picioare.

Că astfel de manifestări de cultură ating apogeele după cum se vede, înainte de anul 1000 și pentru ca ceva să atingă apogeul, nu se poate să nu fi avut nevoie de cel puțin o jumătate de mileniu de creștere și dezvoltare.

Desigur, multe din statele ce se consideră astăzi de o civilizație veche, iar pe Japonezi de o civilizație nouă, nici nu figurau pe harta lumii când civilizația japoneză atingea în multe ramuri, apogeele.

Iată un fragment de poezie din epoca *Nara*: (710—793).

— El: Pentru că să te aștept, am stat în picioare

semicant, udat totă noaptea de roua muntelui.

— Ea: Te-a udat roua, înțenacată de noapte, o

muntelui, așteptându-mă?

O! Cât ași fi vrut să fiu eu în locul picăturilor de rouă.

Farmecul poeziei japoneze stă în jocul de cuvinte și în finețea aluziilor pe care o traducere nu le poate reda.

Iată și câteva rânduri din opera doamnei de onoare *Sei Shōnagon* în *Makura no Soshi*.

Din capitolul: Ocazii când lucrurile fără valoare capătă importanță.

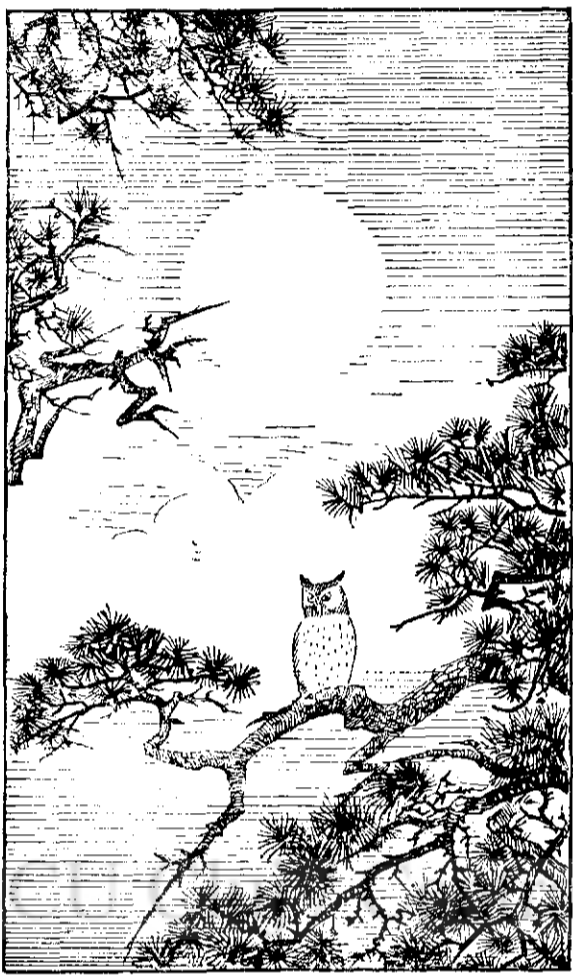
Când doamnele de onoare escortează călare, pe împărat la ieșirea din Palat.

Un exemplu de fineț, de cugetare:

„Primăvara, ceea ce prefer este aurora cu crestele munților ce mijecă încetul cu încetul mai distințite și se luminează apoi din ce în ce. Noii de noapță violetă se alungesc în dăre subțiri.

„Văra admir noaptea. Admir, natural, clarul de lună, dar iubesc deosebit de mult întunericul în care se încrețesc lucrurile în sbor. Chiar când plouă, noaptea de vară mă vrășesc. Toamna admir seara...”

In toată lucrarea doamnei de onoare *Sei Shōnagon* se mai constată un adânc spirit de observație, de critică și ironie.

Trista întâmplare a câinelui *Okinamaro* dovedește câtă putere de simțire putea să pună *Sei Shōnagon* în povestirile sale.

Tot din lucrarea de mai sus putem pricepe obiceiurile dela curte: împăratul cere doamnelor de onoare să scrie repede câte o mică poeză. Impărăteasa, aîdăată, la citește, din volumul „*Adunări de poezii vechi și moderne*” (*Kokin Shū*) începutul poemelor iar doamnele de onoare trebuie să ghi-sească sfârșitul.

Nămă din cele de mai sus putem înțelege câtă importanță și câtă dezvoltare luase cultura în Imperiul Nippon în secolul al X-lea.

Pe teren social, literatura începe să se desvolte, după cum am văzut, în epoca *Heian* (794—1185) culminând romanul „*Monogatari*”.

Orice subiect ar trata aceste romane, din ele nu lipsește finețea în expresii, eleganța în stil.

In jurnalele de călătorie (*Nikki*) se găsește aceeași fineț și gust artistic, ele fiind presărate cu numeroase *Tanka* (poezii scurte).

Cel mai fin produs al literaturii japoneze, cea mai caracteristică, este *Uta*, poezie simbolică, scurtă care este pentru cititor un fel de inspirație a unor înalte sentimente estetice, căci această *Uta* schitează numai sentimentele, lăsând cititorului libertatea de a le completa după sufletul și dispozițiunea lui. Aceste *Uta* sunt adesea cântate.

Tanka, forma culminantă a acestui gen *Uta*, este un fel de epigramă în cinci rânduri; în ea se întrec tot în noblețea sentimentului, dela împărat la muncitorul cu palmele. In ea se învederează dragostea față de viațuitoarele ce ne înconjoară, dragostea față de natură.

Tanka este schiță scrisă. Ea este produsul spiritului nippon, este de o concisune exemplară, de o complexă originalitate și ilustrează mai bine ca orice în literatură calitățile sufletești ale acestui neam.

Epoca *Kamakura* a produs dramele lirice *No*, soare, cu conținut istoric potrivit stării de spirit al epocii.

Anumii critici s'au năpusit asupra epocii *Kamakura* numind-o sterilă. Dar cel dintâi care protestează este statuia marelui *Buddha-Dai Butsu* — și templul *Hachiman*.

Această epocă este epoca lui *Yoshitsune* și a altor fapte strălucite de arme, fapte ce au format izvoarele cititor scrieri de mai târziu.

Ca să se recolteze, trebuie întâi să se semene și atunci dece epoca semănăturii: să fie considerată sterilă? Epoca *Meiji* a cules în bună parte roadele crezului semănat de *Yeyasu*.

Literatura ca și pictura tind spre vulgaritate în epoca *Toku-gawa* (1603—1867) când se desvolte romanul și dramele populare *Kabuki*, potrivit spiritului *Samurai*.

In epoca *Meiji* (1868—1912) fuzionează două curente: nippon și occidental, când tradiția literară nipponă are de suferit (1868—1885).

Dar în curând spiritul nippon își revine, când apare o nouă formă literară urmată de romantism, naturalism și apoi de perioada creațiilor proprii.

Aceasta arată că sufletul japonez nu este reac-

ționar, el primește, examinează, selecționează, adaptează și transformă până la originalitate.

La rândul lor, literaturile europene, în special cea franceză, s'au inspirat din bogatul și neexploatatul tezaur al gânditorilor nipponi.

Literatura care a înflorit și a dat roade mature în Japonia înainte de pictură, a rămas aproape necunoscută pentru restul lumii din cauza greutății înțelegerii, greutății traducerii, căci foarte puțini străini au putut pătrunde în tainile scrisului și deci înțelegerii ideografice.

Scrisul ideografic a ajutat din plin arta picturii și sculpturii. Astăzi, pe drumul tras de această artă matură își încearcă în lume și literatura.

In ziua în care cărțile, cărourile și crucile atât de numeroase ale miilor de caractere nipone, se vor opri din ce în ce mai mult în ramurile pescărilor zugrăvite de *Kakemonouri*, simplifându-se la maximum și ajungând la un alfabet ușor de memorat de celelalte nații ale lumii, literatura nipponă va pune stăpânire pe bibliotecile europene, iar nenumăratele cărți vor deveni adevărate „*Note de căpătâi*”, adevărate „*Makura no Soshi*”.

Ca un memento pentru pătrunderea scrisului ideografic va străluci strălucind lumca gravura și sculptura expresivă și gingașă, fice bune ale acestui scris ideografic, scris care a dat mâinii artistului și gravurii nipone o flexibilitate neîntrecută, flexibilitate devenită o calitate ereditară, un steag împlântat în vârful piramidei realizărilor grafice.

CARACTERISTICELE PICTURII

Partea de suflet care a pătruns în largul lumii ca o săgeată, a fost eroismul nippon, devenit proverbial, iar ramura de cultură care s'a întins, a înflorit și a parfumat discret tot globul pământesc, asemenea unei ramuri uriașe de cires în floare, a fost arta, în special pictura.

Natura și *Buddhismul* sunt izvoarele principale ale picturii.

Templele au servit de Academie de pictură, iar marii bonzi au fost adesea și mari pictori, înfrățitori de școală (*Sotan* etc.).

Artă japoneză s'a inspirat din varietatea peisajelor și s'a desvolat deci în atmosfera liniștită a templilor, în jurul palatelor imperiale, shogunale sau ale daimiilor, unde înflorea bogăția și dărnicia. Manifestații culturale prin consistență și originalitate, la începutul secolului al VIII-lea sub împăratul *Shōmu* (720).

Compoziția joacă mare rol. Se observă un sentiment just al armoniei și repartizarea maselor, împărțirea peisajului și personajilor, în doza de culorilor. Frumusețea conturului izbește dela prima examinare, siguranța trăsăturilor, sintesismul și decorativul sunt caracteristice.

Culoarea este pusă într-o tonalitate minunată și gradată, așa fel încât adesea atenuază clar-obscurul.

Pentru un european, o pictură japoneză are adesea caracterul unei schițe, în comparație cu pictura grea în ulei.

Șiguranța și măiestria desenului s'au la baza picturii japoneze. Desenul este o interpretare idealizată cu caracter sintetic și exprimând de obicei: calmul, senințateea, grația, perfecțiunea formelor. Cu cât se privește mai îndelung un astfel de desen, cu atât el spune mai mult.

Pictorul japonez iubește frumosul abstract. Această tendință născută din sinteză și înfrântă a căpătât și mai mare rezonanță prin adaptarea principiilor *buddhiste*.

Chiar folosind numai culoarea neagră, pictura japoneză dă o varietate de expresii, născute din varietatea tonalităților de negru și din accentuarea liniilor, trase când vijelios, când molatec, dar totdeauna cu mâna sigură.

Un european iubește mult culoarea, deoarece sosit

în Japonia, el admiră și ar dori să posede kakemono-uri cât mai colorate, desigur această acordându-se cu sufletul său exuberant și gesturile largi. Apoi, încetul cu încetul, se despărțea de culorile multiple până devino un admirator al alb-negrului, studiind și entusiasmându-se în fața kakemono-urilor antimergătorilor școlii *Kano* trecând pela *Motonobu* și ajungând până la *Taikan* din zilele noastre.

Nu am să uit niciodată simfonia de alb-negru, clarul lumii și albii ieșită din apele pâraelor de munte, din cele trei kakemono-uri de *Motonobu* așezate

in sala a II-a la inaugurarea Muzeului Imperial din Tokyo (1938).

Artistul japonez a înțeles că arta rămâne totdeauna artă, în orice epocă s'ar găsi și peste orice gusturi ar cădea, căci puterea artistului este originalitatea.

Un artist japonez — cel puțin până astăzi — nu a confundat niciodată originalitatea cu exagerarea.

O concepție proprie în arta nipponă, nu a frânt legile armoniei, măsurii, culorii, deși câteodată a neglijat perspectiva. A neglijat și clar-obscurul, dar l-a înlocuit prin expresivitatea desenului și tenia culorilor.

Un *Misunobu-Tosa*, un *Motonobu-Kano*, un *Korin* un *Harunobu* un *Hokusai*, un *Hirshige*, un *Gaho* un *Taikan* sau *Kawavata* moderni, au defrîșat noui drumuri în arta nipponă, în arta lumii.

Artă decorativă a lui *Korin*, gravurile și lacurile japoneze ceramice-lui *Ninsei* sunt neîntrecute. Chiar în arta aplicată, japonezul pune tot talentul și conștiința lui.

Artă japoneză nu exclude simetria, dar adesea folosește o admirabilă dezordine aranjată.

Până și pietrele de pe aleile unei grădini sunt așezate în acest fel, căci japonezilor le place să se inspire din însăși opera Creatorului, care a creat toate cu rost, dar nu le-a înșiriat pe Companii de munți sau *Batallioane* de râuri.

Artistul japonez nu redă un gest fugăr din viața cuiva, ci contemplând mai multe vieți, alege din ele gestul caracteristic.

— Un samurai călare intrupează viziua milenară recuce și a milenilor viitoare.

— Un *Daruma* sintetizează meditația și statornicia.

— Muntele și izvoarele, viața veșnică: florile și păsările, viața trecătoare.

Figurile *buddhiste*, în pictura și sculptura japoneză, nu sunt reci și întuite în infinit; ele prind atitudini de înțelegere lumescă, de nespusă bunătate, când e un *Kwannon*, de adânc meditație, când e un *Buddha*.

Un amestec de bunătate, înțelegere omenească și îndrăgire întâlnim în grupul *Juniten-Zo*.

Oricine înțelege că toate aceste caracteristici ale picturii, derivă din sufletul nippon și de aceea în prima parte a prezentului articol am insistat mai mult asupra acestui „*Yamato Damashii*”, acestui „*Nippon-Seishin*”.

IN ARHITECTURA

Nipponii alungă motivele prea încărcate din arhitectura chineză și preferă ca și strămoșii, simplitatea arhitecturii proprii.

Dacă un străin rămâne încântat de complexitatea liniilor și colorului din templele dela *Nikko*, el stă în meditație în fața templului dela *Ise* ce reprezintă prototipul arhitecturii japoneze: un parteron înțâ de o catedrală gotică.

Casa japoneză are farmecul ei:

Vara totul este deschis; până seara totul e scaldat în lumină. Când soarele arde prea tare, se trag ștroșii care filtrează prin hărtașor mată de orez, o lumină sfidăse.

Interiorul se poate mări sau micșora, după cum cere sufletul: templu, chilia sau cort înaripat.

Iarna prin tragerea de șoji și *amado-uri* dă voce locuitorului să se joace cu vremea.

Politeșca primirii, masa scundă în jurul căreia se grupează oaspeții, mărește prietenia.

Ikebana-ua — de pe *tokonoma* și grădinița din jurul casei, aduc dispoziție sufletească și mulțumesc gustul artistic.

ARTA APLICATA, MUZICA, ETC.

Geniul artei japoneze a reușit să facă până și din micile obiecte casnice: o cutie, o lavă, o cupă, lucruri de artă.

Ceremonia cealului, arta așezării florilor (*Ikebana*) danștoarele din temple, *geishele*, sunt produse specifice ale fineții culturale nipone.

Geisha nu este găsită în nici o altă cultură în afară de cultura greacă veche, sub numele de *hetairé*.

Muzica cu caracterul ei interior, melancolic, însoțită de dans, se contopsește într-adevăr cu aceasta, încât face parte din arta figurată.

Dacă cineva nu are înaintea lui materialul concret necesar, nu poate înțelege îndeajuns importanța artei japoneze sau diferența între arta japoneză și arta chineză, sau între arta japoneză și arta europeană.

CARACTERISTICELE ȘTIINȚEI

Adesea în cursul istoriei japoneze găsim treceri dela acțiunile exterioare la concentrări interioare sursești: Stăpânitori politici care pădăscu puterea și se dedau cultului religios, artelor, meditației.

Sufletul japonez complexativ și sintetic este predispus spre observațiile științifice și în special pentru cele dictate de sol și felul de viață.

Solul cu numeroșii vulcani, cât și tăifunurile, au făcut pe Japonezi să studieze amănunțit geologia și meteorologia.

Iubirea florilor i-a făcut să studieze botanica; iubirea cerului astronomia; religiozitatea curățeniei, igiena și medicina.

Sufletul nippon mai puțin analitic, lasă matematica abstractă pe al doilea plan, în schimb este un admirabil practicant al matematicii economice.

Științele practice economice, științele aplicate au fost stimulate pe lângă necesitate, de demnitatea națională atunci când practicisimul european și american a căutat să subjughe nația nipponă.

Cunoașterea perfectă a științelor economice și aplicate a făcut ca Japonia să concureze pe cale economică cele mai civilizate națiuni din lume și să le învingă.

Știința nipponă a început să tragă în largul lumii luni de lumină și nădejde. Dau un singur exemplu:

Intr'una din zile am fost chemat la telefon de o doamnă care mă ruga, aproape plângând, să intervin către Legația Japoniei dela noi pentru a procura secul japonez *A. O. 1*, singurul care ar putea să oprească orbirea.

(Sfârșitul în Nr. viitor).

(Capitol din romanul „TURN DE FILDEȘ“, sub tipar)

de TITUS NICOLAU

Marea își legăna valurile albastre în soare. Incununate de spumă, se pierdeau aproape de țărm, retrăgându-se. Lungeau faleza și porneau iarăși în larg, călătorindu-se, popoare.

Tolăniță pe nisip, goală, Dudu primea sărurile soarelui, droaie, tot mai fierbinte pe piele. Sus, în abstrahul cerului, drept în creștet, plutea alb, un nouaș: năframă de chemare, inger cu aripi immaculate, decupat pentru stea, lăptos pe un cer strălucitor, artificial.

Intinse mâinile care amorțiseră sub ceață. Baia de lumină aprinsă și căldura orbitoare o moleșea, curgând neoprită, cascădă din băerile largi deschise ale văzduhului.

În înalturi se clătinau apele soarelui. Jos, păsările mării, valurile valurilor...

Orchestra de la Cazinou urzea peste întinșuri lucii, plasă de melodii. Pe ce plajă se vedea spre dreapta, departe, balustrada terasei. O pălărie panama, fumul trabucului, și evantaiul agitat al mamei...

Dudu avea șaptesprezece ani și era fiica bogatului industriaș bucovinean August Preda. Arunca acum, din nou, priviri neliniștite spre partea cealaltă a plajei, așteptând parcă pe cineva.

Străinul apăru deodată, tot atât de misterios, pășind îngândurat pe țărmurile astea de film sentimental, pitoresc.

Și întâmpinările se înălțau cu odată, călăuzite parcă înadins de gândul romantic al vrunții regizor capricios.

Vizitatorul dela mare nu avea cugetul curat. Mai întâi, înfățișarea: cu o barbă neagră, fără să se poată numi chiar barbă, era doar nezas de câteva săptămâni. Pe cap fusese, cu toate acestea, tuns mărunț cu mașina, iar la tâmpla stângă, lângă semnul mare în x, o rană proaspătă se închisese, abia zărită. Figura smolită, arsă și mai mult de soarele mării, apăru în primele zile, când purta bandaj alb, lat, de tifon, cel puțin de arab, sau de june turc fără fer, dar cu turban.

O cămașă albă, cu guler răsfrânt, scotea și mai mult în evidență tăciunile părului. Privirile îi erau mai mult obsesive decât triste.

Dacă ar fi fost urmat de o căine, pretutindeni, în plimbările lui singuratece, ar fi călăuzit un tablou bizar, desprins din povestirile lui Ewers sau Edgar Allan... Dar se mișcă singur, numai singur.

Cobora de la hotelul din deal, pe gânduri, întotdeauna la aceeași oră de dimineață: șase cincizeci și opt, spre a lua chioșcul din colț, cinci minute și aprinzându-și pipa întotdeauna în prag, continua drumul pustiu, și mai lenevos.

Privea pe sub pleoapele căzute, aproape închise, cum îi răsare, respirat printre gene, după aceeași cotitură, pântecul albastru al mării, răsturnat la soare, dincolo de zidurile vechi ale moscheii. Drumul, mai departe, îl făcea geometric pe aceeași linie, cu aceeași treceri, deoparte și de alta, urcări pe trotuar, scuturări de cascadele râsului. Candelabre orbitoare, sculpturi de cristale. Și săniile, sub mătase, tremură. Saxofonul gema înăbușit în umbră, cu scâncet de copil. Dans nou. Pe parchet pasiunile alunecă, încetșor. Picioare svelte, glezne se împletesc. De talie atinsă, mâna se încordează. Peste geamurile largi, vânturi înalte de arbori.

Ritmul deșchiat al rumbel, clinchetul de pahare, se amestecă, se împrăștie în văzduh, către stele.

Duduia e acolo. Cu ochii înroșiți de veghe și zbucium, trec grăbiți petrecătorii. E un rost, o credință în gesturile lor amețite, în pașii călăuziți cu toate gândurile spre vaimășag. Fiecare se crede actorul important într-un spectacol fastuos, palpitant. Iar împrejurur-le, tablouri științifice, deosebite se perindă, scripesc în desfășurare de film, cu lumini de vis.

De afară, Luca privește seara dogoritoare de patimi și poezie, de vin și muzică. Așteaptă pe cheful înalt, în legănarea valurilor, apariția sprinterei și blondă a Duduiei.

S'a confundat și el, ca toți aceștia, în vârtejul întâmplării, i-a ațintit călea clar, cu desăvârșire și iată-l acum, aici, singur sub stele, dirijându-și din umbră mascarada.

Căci el este acela care a hotărât ceace se potrece acolo, în clipa aceasta: asaltul acelei turme și înfrângerea ei. El este acela care a împrăștiat vestea că Dudu, fată cu multe

cu bluza despicată la umeri, fălfând tulpanul spre țărm.

Duduia, sau Dudu cum o răsfățâ ei, cu tot costumul ei schimbat, îi seamănă leit, cum vine încoace alengând.

Voichița îl întreabă din ochi, grăbit: — Nimic, nici o veste?

Fata sosi, furtunos, cu obraji îmbujorâți, cu părul în vânt, găfând vesel: — Am aflat, am aflat însfârșit... Sst! Tăceți să nu ne audă cineva!...

Cei doi pictori ohicoteau necontenti.

— Taci, moncher! Poveste de pescar, în decor de cinematograf! Pierre Loti! Copiază literatura.

— Da. Uite și pe fata cu broboadă albă, frumoasă ca o stea din Hollywood.

— Priveau la dansatori.

— Nu vezi? S'ar părea că viața acestor oameni a fost inscenată anume, pentru a se desfășura fără spectatori, mută, necunoscută de nimeni, pe țărmuri străine. Tot așa cum apusul soarelui zugrăvește acum, în decorul naturii, tablouri vii, geniale, de o clipă. Pentru cine?

— Pentru nimeni...

— Privește! Ce uriașă expoziție de pictură, veșnic înedită, mereu variată, deshișă în permanență, de pomana!...

Luca se ridică, însfârșit, somnoroș. Intinse mâinile și oasele spatelui îi trosniră. Și frecă ochii orbiți de soare. Culori verzi, roșii, galbene se amestecă înăuntru. Obrazul învăpăiat stăruie în palmele reci.

Mai bine așa! Dece s'ar întreba unde poate ajunge toată nebunia faptelor care îl învăpăbură, cum se vor deslega încurcăturile în care îl prinsese viclenia copilărească a unei fete adorabile. Va merge înainte, orbește, vrăjit de magia nesențată a minciunii, fără să se sinchisească de realitate.

Degetele pipăiau îndelung, cu voluptate, picioarele închise. Ar fi vrut să rămână așa, amețit de beția culorilor dinăuntru, pentru totdeauna.

Copacul strămă se profila pe luciul apei. Ascuns în umbră, cu haina pe umeri, Luca privea. Treceau mulți, grăbiți.

Dincolo de colțul străzii, piața largă, lampioanele ogândindu-se în asfalt. Dinșpre terasa Cazinoului, murmur de coarde subțiri. Flori falfăie peste sufletul întunecat. În zborul cântecului, fluturarea zămbetului ei. Luca mai trecu odată pe sub ferestrele înalte, înadins de lumină.

E serată lungă la vila lui August Preda. S'au adunat aici, ca în trecut spre lumină, tineri și fete, ațintăți în ritmurile de joc sălbatec, scuturări de cascadele râsului. Candelabre orbitoare, sculpturi de cristale. Și săniile, sub mătase, tremură. Saxofonul gema înăbușit în umbră, cu scâncet de copil. Dans nou. Pe parchet pasiunile alunecă, încetșor. Picioare svelte, glezne se împletesc. De talie atinsă, mâna se încordează. Peste geamurile largi, vânturi înalte de arbori.

milioane, își căută un soț și tot el a știut să-i robească sufletul și trupul pe vecie. Acum e clipa supremei verificări. Dudu nu poate să-l asculte decât pe el. Legătura lor e pe viață și moarte. Și chiar dacă n'ar fi așa, e cea dintâi pentru ea și singura care nu se mai poate șterge.

După învăpăierea dragostei zilnice dela București, Dudu a rămas numai o săptămână singură. Când a sosit Luca înnebunit, din munți, a găsit bilețul, poruncă și rugă înghenunchiată, s'o urmeze aici, la mare, unde se va hotărî soarta lor.

Tipătul pământului înjunghiat, acolo, sus, între prăpăști, cu fantoma lui Zamfir alergând zadarnic către Fata Morgana, l-a învățat călea ce-o are de urmat. Într'un salt dușughiat, s'a smuls de toată înclăștarea ce-l îmbrățișase pe viață și pe moarte, a dezertat într'o clipă de supremă desăvârșire, a dat cu piciorul în toate, îngropându-le sub uture. Vanda, cu pecetea fatalității pe obraz, Zamfir, cu energia lui de fier, frântă pentru totdeauna, — s'au dus din minte, stihii ale unui vis urât și a alergat, a alergat pe poteciile strămate, căzând în genunchi, prăbușindu-se cu tâmpla de colțul stâncilor dușmane, a ațerșat în dimineața aceea, fără să mai asculte strigățul de cobă din urmă.

A gonit cu sufletul la gură, cu sufletul vechi pe care voia să și-l smulgă din ultimele rădăcini ce-l mai țineau în piept și a reușit să-și răsadăască altul, nou, mai trist și mai plâpând, bastard fără nădejdi, dar singurul care mai putea rămâne deasupra puhoiului ce-i împotmolise pentru totdeauna visurile cutezătoare.

Dudu i-a deschis o poartă nouă. Iat-o, e Lori intruchipată aveea, dar nu numai în făptura-i fragedă, imaterială aproape; ea îl arată călea, ca și Lori odinioară, în fața mirajului din fereastră. Dar de astădată o cale sigură, de fapte pozitive, cu legi cari îl învățâ să pue mâna pe adenemirile vieții, înainte de a sbrua, să muște din plin din toate roadele ce i se oferă, să se bucure de seva pământului bogat, să nu-i refuze, neghiob, darurile de lângă el, alergând după halucinațiile din zare...

Dudu îl atinse pe umăr. Străvezie, învălăută într'un șal subțire, tremura palidă, cu toată zăpușala ce mai stăruia în aer.

Rosti cu ochii închisi, hotărât: — Știi, deocamdată, scumpule va trebui să ne despărțim...

Și își duse mâna la piept, ușurată ca de o piatră de moară.

— Da, m'au logodit!...

Nici nu știe când a dispărut. Târziu, Luca simți nevoie de un sprijin.

Copacul strimb se oglindea, legănat, cu miș de becuri, în apele întunecate.

Nici către seară nu se mai potolea arșița celor din urmă zile ale verei nesfârșite. Troțtuarele înfierbântate iradiău până noaptea târziu, o căldură moenită, de jos în sus.

Pe strada Brezoianu, lângă Bulevard, zidurile înalte păzeau locul de cea mai mică adere.

Cei doi au apucat-o însfârșit pe ulița laterală, spre Cișmigiu. Pe poarta din față răsar frunzișurile verzi, se simte răcoarea lacului.

Luca își ascultă și acum sfârșirile inimii din clipa aceia fulgerătoare.

Dudu a căutat să-i arate lupta pe care a dus-o, împotriva tuturor, să-l asigure că lanțurile cu care au încătușat-o sunt provizorii, până la hotărîrea cea mare. Dar va ști ea să iasă din încurcătură, la vreme. El nu mai asculta nimic. Hotărise sfârșitul acestei aventuri amețitoare, rupându-și din suflet, deodată, toate firele care abia o urziseră. A plecat fără nici-o vorbă și iată-l aici, supus soarelui, pe care o simte pe aproape, o așteaptă.

De când a venit, abia a scos două trei vorbe cu cei dimprejur, la repetițiile ce începuseră cu o lancezoală mai copleșitoare ca oricând.

Simțea că se apropie și aici sfârșitul, îl pândea cu înverșunare, hotărât s'o curme, oricum, într'o clipă când sufletul sfărțecat nu va mai putea rezista. Semnalul nu mai era departe.

era pregătit să-l asculte, după atâtea porunci crescute de mult înfrânsul.

— Ai vre-o întâlnire, ce drăcie mai pui la cale?

Luca tresări. Tovarășul se codea să-l mai urmeze, plătisit de tăcerea împovăratore.

— Da! O veche cunoștință... mă așteaptă aici.

Abia acum Luca își aminti că spusese ade-vărul. Mai străngea încă, în buzunar, plicul mititel, cu scrisul stângaci și cunoscut, găsit adineauri la portarul Operei.

— Prezintă ceva... interes?

Luca își dădu seama că de data asta să-vârșise o mare grosolanție față de sentimentele ce cloticiseră odată, adânc inobilate, purificatoare, pentru făptura care îl aștepta acolo, cu trecutul proaspăt al visurilor zugrămate, gata să renască poate...

Prietenul îl lăsă la capătul aleii, după un salut scurt, lenevos. Era convins că Luca minte, dar are nevoie să fie singur, că e de mult străin pentru rostul ce-l aveau împreună și că va fi, în curând, un coleg mai pușin. Intoarșe capul și îl mai văzu, de departe, clătîându-se în mersul amețit, hipnotic.

Luca se simțea totuși înviorat, cu fiecare pas pe care îl făcea. Inima îi bătea tot mai aprins, în pragul revederi nebănuite. Ce îl mai aștepta oare și de astă dată, sub înfățișarea acestor fapte atât de simple?

De atâtea ori ca și acum, închis în singurătatea lui mângăietoare, rupsesse legăturile cu lumea din afară, picioarele și trupul tru-diți îl duceau în voie către un capăt, își căuta, amețit, un sprijin și printre zile, înainte, norocul. O făptură de care să-și razeme viața clătînată, o bancă pe care să cadă, cufundându-se în balsamul nopții de vară. O va regăsi, oare, însfârșit în acea oare-i rădărise din nou în cale cu tumultul avânturilor abia rupte, a cărei putere o simte și acum, trează în sânge?... Iată, îl așteaptă acolo, zămbitoare.

Dudu îi întinse mâna tremurând, cu izbucnirea privirilor de ciută rănită: — Nu credeam că ai să vii.

Luca se așeză, liniștit. Un nou capitol al vieții începuse în acea clipă.

— Știai bine că nu se putea altfel.

Eu nu avea estămpăr. Se ridică brusc, îl luă de braț și anunță simplu, privindu-l în ochi cu bucurie nesfârșită: — O veste mare, Luca! Trebuia să te văd înainte de a pleca acasă. Știi că logodna s'a desfășurat chiar a doua-zii. Viața nu-mi este legată de nimeni altul de acum.

Curcubeu jecau în privirile-i umezi, răsfrânte din grădina ochilor. Brașele-i moi, de catifea, erau în palmele lui, — izvorul de argint, al privirilor îl adăpa din plin, gura îi atingea cu fiori de flutur, obrazul.

Iat-o, însfârșit, în față, mai tulburătoare ca ori când. A sosit așa, deodată, credincioasă, peste viața lui amară. O ceșea, o aștepta de mult, cu gândul din urmă. De atunci atâtea se întâmplaseră peste trecutul ce îl lăsase să se întindă mort, departe.

O vară întreagă, acumecată departe, acolo, dealungul țărmurilor mării, răsărise acum cu toată minunea dragostei ce se naștea. Noapți îmbalsamate, desăcuite în taină peste cuprinsurile tăcute, mireasma părului ei, aroma gurii și trupul înfiorat alături de dânsul cu norocul ce îi surădea pretutindeni, desfăcând în suflete izvoare de energie, erau din nou aici, cu tot cortegiul suferințelor în care se aruncasera.

Intrară în parcul mititel.

Trandafirii ardeau moenit, în straturi, își rispeau flăcăile deasupra, din crângi întinșe pe spațieri. Lanțurile atâmau încercate de frumusețea focului ce se propaga neoprit.

Pe aleea largă, prundișul scrișnea domoi, sub pașii lor. Umbra pipilor atingea cu vârful tremurând o bancă, lângă zid. Acolo au rămas, uitați, în noianul amintirilor, în presimțirile viitorului cu înfiorări de harfă.

August înroșit îi mângăie cu năvala apusulului.

— Ai să pleci mâine, Dudușe, și...

Era poate cea din urmă zi pe care o mai petreceau împreună. Frunze ușoare se desprindeau, ruginite înainte de vreme. Una îi sbrură în păr, fluturte zglobiu.

— Nu-i nimic, Luca. Ai să-mi scrii, nu-i așa, ai să-mi scrii mult. Va trebui să ne vedem curând, să hotărîm...

Și ochii îi sclipeau înourați.

Luca dădea din cap, tăcut, ascultător.

— Nu, — îngână ea, — n'ai să-mi scrii. Știu bine că nu...

Și jocul se infirpă trist.

— Be' da, Dudu dragă, da.

El simțea de pe acum desfățarea ce-l aștepta în revărsarea tuturor frământărilor și nădejților, pe foaia de hârtie albă, către cineva care o să-i asculte palpitând orice vibrație a sufletului. Visurile lui nu se vor mai împraștia deacum în gol, și-au găsit pe neașteptate reazămul și vor poposi însfârșit toate, obosite de atâtea zbor fără liman.

Dudu îl strănge de braț, drăgăstoasă.

Pe lacul umbrit se lăsa inserarea. Pe fața ei radeau orizontamente.

Se porni apoi valsul legănat, larg difuzat de megafone spre cerul înopțat al grădini.

În barcă. S'au faț'n față, desprinși de restul lumii, numai ei, singuri. Această gură, acești ochi, gândul și simțirea ei, obrazul, piciorul cunoscut, sunt pacă din totdeauna cu ei și le privește, regăsite. Se cutremură la gândul acesta neașteptat.

Văsele tare, tot mai des și se opriră sub copacul rotat. Noaptea îi acoperea blând și ei stăteau așa, legănâți, uitați, mână'n mână. Tăceau. În apele încremenite sclipeau mii de lumini. Un oraș întreg zăcea acolo inecat, fantomatic.

Așteptau unul dela altul vorba hotărîtoare. Instelarea era curată. S'au strâns mai tare în pornirea gândului gata să fie rostit.

Acum trăiau clipa care sosise. Deschiseră gura, amândoi. O zvonitură înfricoșătoare. Barca se prăvălise pe o coastă. Ce spaimă!

Iși ascultau încă bătaile inimilor, împietirile îngrijorărilor mute.

Bătuse din aripi, deasupra, undeva, o veste.

Din stradă intrară deodată în biserică intonecoasă.

Impuls pe neașteptate, din lumina dimineții fragede, Luca încremenișe, orb, în bezna. Murmure se înălțau în valuri, spre bolți, Luminițe pălpăieau la icoane și pacea se lăsa adânc în suflete. Bucurie și tristețe se revărsau de o potrivă din inuntri, pretutindeni. Și-ar fi lăsat capul pe umărul Duduiei, să rămână așa, o viață întreagă, departe de zbuciumul de afară, de tăcerea stridente ale zicii, aici, ca într'o grădină blândă și părăsită.

De atâtea timp nu mai fusese într'un locaș ca acesta, Luca. Acum, îl cuprindea marea reculegere, se adună în sufletul lui toată roada împrăștiată afară, fără rost. Și un gust amar, de ingenunchere deplină, dă năvală în toată ființa.

Îl mână să-și frângă nimicicia. Să depună aici tot, tot ce a cules cu străduință, viața întreagă, jertă supremă.

Se înălțau glasuri gângave psalmodind preamărirea în fum de tămâie, cobora mângăierea cu duh de moarte.

Ce înseamnă tot zbuciumul lui de afară, zadarnică nădejde, deșartă goană după ambțiții pieritoare... Aici, aici în umbră și pace uitată e începutul și sfârșitul, aici e limanul măntuirii, lepădarea de toate nedreptățile, chinurile și bucuriile spumei.

Luca înălță capul și închide ochii, respirând ușurat.

Ceva se prăbușise într'ânsul alunecând fără sfârșire în nimic. O! Doamne! Măntuirea!...

Se simțea în fața altorui. A căpatesmei cu poporul chipurilor de sfinți privind-o dealvama din ceață, frunză băcută de vânt, pulbere luată în înalturi, fără întocircere, de parte, departe de toată zarva carnavalului fără rost de afară, departe de durerile și bogățiile pământului, de comorile și bucuriile lui trecătoare.

O taină gravă se îndepănea. Luca se arunca acum, hotărât, în brațele soartei. Va ști să-și desăvârșească traiul închînându-l altuia până la capăt, să vibreze odată cu toate frământările și nădejțile tovarășului ales, să înfrumusețeze clipe cu care nu se va mai întâlni niciodată.

Dudu alături. Mâine, nu va mai fi, curând poate să nu mai fie nicăieri. Se cutremură. Și totuși, acesta e rostul vieții lui, el însuși în lume, atfel fără rost. Nu gânduri, nu raționamente, ci faptul simplu, dezgolit, simțirea adâncă, totală, îl mână cu viața ce i s'a dat, aici, la brațul ei. În trupul ei cu tot clocotul izvoarelor necunoscute, în chipul împedite ce-i adună toate tresărurile trecutului, tot chipul și nădejțile ce vor mai fi, aici lucesete soarele stăpânitor al destinului, în afară de calea căruia e numai umbră pentru Luca, numai vis.

Duduia tresări. Își simți mâna luată prin intunerice și pe deget, rece, într'un inel. În fior îl străbătu ca un fulger pe amândoi. Erau în fața unui act definitiv, ca acela al nașterii și al morții.

Preoții înălțau inuntri triste și zvonul părea că petrece pentru ultima oară din lumea aceasta pe omul întins, tăcut, către pământul tihnit.

...Pușis și umbra summus!...

Rămași acolo, în mijlocul bisericii, încătușați, mână'n mână, Luca și Dudu își deslușiau, împietriți în fața icoanelor afumate, prin palpărea lumini triste a fundului de tămâie, stihul călătoriei lor de nuntă.

WITTRINA EUROPEI

Răsfoind o revistă turcească

Revistele — apare la Istanbul — li spune „Servet-i-fünun“... E un cuvânt format din două cuvinte arabe și înseamnă „Bogăția științelor“.

Ismail Mustak Bey, cum îi spunem pe atunci, este un nume necunoscut aici, în țară, dar bine cunoscut în Turcia — în lumea politică și în publicistică.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Insă această revistă — ortografiera ei mai corectă este „Servet-i-fünun“ — apare cu mult mai înainte ca Atatürk să apară pe scena politică.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Mă uit la noua ei formă și mi se trezesc amintiri de acum vreo trei decenți, când și eu am colaborat, publicând în paginile ei două sau trei articole.

Dintre camarazi noștri de generație, Ion Frunzetti este acela care a pătruns în domeniul cercetărilor mai mult decât oricare altul.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

UGO FOSCOLO E LA SVIZZERA

e titlul unui cuprinzător articol semnat de Luigi Frasca, în numărul din 3 Sept. al săptămânalului italian „Meridiano di Roma“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

FRANCESCO BRUNO

care semnează în „Meridiano di Roma“ din 22 Septembrie un articol intitulat „Optimismo di Marinetti“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

DISCUȚII UNIVERSITARE

Numeroase probleme privitoare la învățământul superior și cel mediu, sunt dezbătute în largi coloane în numerele trecute din Meridiano di Roma.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Ion Frunzetti: Ștefan Ionescu-Valbudea

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

SORACTES

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

VIATA SOCIALA C. F. R.

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

FRECVENȚA

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

Ideologia creștină a Statului român legionar

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

ȘTEFAN DIMITRESCU

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

ȘTEFAN DIMITRESCU

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.

ȘTEFAN DIMITRESCU

Am găsit un supratitlu: „Romen adebiyatında“, ceeste înseamnă „Din literatura română“.